

Katja Anttila

# Muutokset mestariopinnoissa

Case: Stadin aikuisopisto

---

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Vaatetusalan tutkinto-ohjelma (YAMK)

Vestonomi (ylempi AMK)

Opinnäytetyö

7.11.2018

Tekijä Otsikko  Sivumäärä Aika	Katja Anttila Muutokset mestariopinnoissa Case: Stadin aikuisopisto 44 sivua 7.11.2018
Vaatetusalan tutkinto-ohjelma (YAMK)	Vestonomi (ylempi AMK)
Ohjaajat	TAL Raija Hölttä TaM Elina Tirinen, Stadin ammattiopisto
<p>Opinnäytetyössä tutkittiin uusien, 1.8.2017 voimaan tulleiden Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon (mestari­tutkinto) perusteiden toimivuutta korkeatasoisen vaateen valmistuksen taitojen oppimiseen. Työn avulla on mahdollisuus uudistaa opettamista ja saada opiskelijat oppimaan sellaisia valmistustekniikoita ja kaavoitustaitoja, joita voi sanoa laadukkaiksi ja jotka ovat mestaritasoa.</p> <p>Tutkimus tehtiin Stadin aikuisopistossa, jossa tutkimuksen tekijä on työssä. Tutkinnon perusteiden tavoitteet ovat muuttuneet pois korkeatasoisen vaateenvalmistuksen tavoitteista. Tilalle on tullut painotus tekstiili- ja vaatetusalan kehittämiseen sekä tuotteistamisen, brändäämisen ja markkinoinnin kehittämiseen.</p> <p>Tutkimuksessa kokeiltiin mestaritaso­n vaateenvalmistukseen laadittua opetusmateriaalia ja havainnoitiin oppimista. Tarkoituksena saavuttaa osaaminen, jolla tutkinnon suorittaja pystyisi työskentelemään itsenäisemmin ja osaavammin vaativassa ateljeetyössä. Tutkimuksessa selvitettiin ateljeetasoisen vaateen valmistusprosessi.</p> <p>Tutkimus oli kvalitatiivinen, ja siinä käytettiin havainnointia ja haastattelua tutkimusmenetelmänä. Siinä tutkittiin tehtävien onnistumista, riittikö suunniteltu aika ja täyttyvätkö omat tavoitteet. Lisäksi tutkittiin, veikö markkinoinnin ja tuotteistamisen kehittäminen liian paljon resursseja ammatillisista syventävien taitojen oppimisesta vuoden koulutuksen aikana.</p> <p>Tutkimuksen analyysissä verrattiin vuoden 2005 Vaatetusalan tutkinnon perusteiden mukaisia opiskelua vuoden 2017 perusteisiin. Opiskelijoilta koottiin kokemuksia kehittämisen ja tuotteistamisen osuudesta opintokokonaisuuksien oppimisesta.</p>	
Avainsanat	mestaritutkinto, syventävät opinnot, tutkinnon perusteet, henkilökohtaistaminen, ateljeetyö

Author Title Number of Pages Date	Katja Anttila Changes in Past Studies toward the Master's (Case: Stadi adult education center) 44 pages 7.11.2018
Master's Degree Programme in Fashion and Clothing	Master's Degree in Fashion and Clothing
Instructors	TAL Raija Hölttä, Metropolia ammattikorkeakoulu TaM Elina Tirinen, Stadin ammattiopisto
<p>Subject for this thesis arose from will to research how <i>basis of specialist vocational qualification for clothing</i> since 1.8.2017 is functioning when learning how to produce high-quality garments. It is possible to revise teaching and attract the students to learn manufacturing techniques and pattern making skills that run on a master's level and you can be referred to as high-quality.</p> <p>Research was conducted at a Stadi adult center where the author is working. On the grounds of application forms, candidates were invited for an interview and from them 14 persons were chosen to complete know-how regarding to clothing production. The objective of degree programme is to make high-quality garments. The current focus is on developing field and improving product, branding and marketing.</p> <p>A tutorial was tested, which was formulated for clothing producing and the commissions were observed. A goal was to achieve that kind of know-how within a person would need to be able to work more independently and smartly in demanding work an ateljé. The research methods were qualitative and all the learning outcomes were observed.</p> <p>Success, the projected time and the targets of the students were observed. Also observations on marketing and branding were made they take too much resources from learning vocational advanced skills.</p> <p>Analysing research results were compared from <i>basis</i> studies and courses from 2005 to 2017. The experiences from planning and learning the study module were collected from students.</p>	
Keywords	master degree, advanced studies, degrees basis, personalizing, ateljé work

## Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Tutkimuksen lähtökohta	2
2.1	Muihin tutkimuksiin tutustuminen	2
2.2	Ammattitaidon osoittaminen työelämälle	3
2.3	Tutkinnot ja ammatillinen kilpailutoiminta	4
2.4	Ammatillisen koulutuksen mahdollisuudet	6
2.4.1	Vaatetusalan tutkintojen tasot	7
2.5	Muutosten vaikutus koko tutkinnon suorittamiseen	7
2.5.1	Lisää uutta pätevyyttä	9
3	Tavoitteena mestaritutkinnon suorittaminen	10
3.1	Tapaus 1 Vaatturi EAT: Tutkinnon muodostuminen	11
3.2	Vaativien työtehtävien taitovaatimukset	16
3.3	Tutkinnon perusteiden soveltuminen oppimistavoitteisiin	18
3.4	Ammattinimikkeiden muuttuminen	19
3.4.1	Mittatilausermi tutkintonimikkeissä	20
3.5	Ammattinimikkeet tutkinnoissa tulevaisuudessa	21
3.6	Muutoksen tuulet	23
4	Kuinka uudistaa opetusta	24
4.1	Tutkinnon perusteet toimivaksi toteutussuunnitelmaksi	24
4.2	Opiskelija suunnittelee itse opintojaan	25
4.2.1	Joustava haku	26
4.3	Osallistuminen tutkintoja valmistavaan työryhmätyöhön	26
4.3.1	Tekstiili- ja muotialan tutkintojen laajeneminen	27
5	Työssä tapahtuva oppiminen	28
5.1	Tekstiili- ja muotialan kehittäminen	29
5.2	Tilaspuku valmistetaan ateljeetyönä	29
5.3	Näkökulmaa tilaustyöhön muualla ja meillä	30
6	Tutkimustulokset	31
6.1	Tutkimuksen toteuttaminen	32
	Tapaus 2 Ateljeetyötapojen opetuksen kokeileminen	32

Tapaus 3 Ideoita tulevaisuutta varten	34
Tapaus 4 Tuotteistaminen & brändäys	36
7 Pohdintaa	38
7.1 Tavoitteiden toteutuminen opetusmateriaalikokeilussa	38
7.2 Opiskelija valitsee tarvitsemansa	39
8 Johtopäätökset	39
9 Työn tulokset	41
10 Omaa pohdintaa	42
Lähteet	44

## 1 Johdanto

Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon perusteet ovat muuttuneet 1.8.2017. Muutoksen myötä ei kuitenkaan saa unohtaa ammatilliseen taitoon liittyviä erityispiirteitä ei laadun merkitystä vaativissa vaatteissa eikä hyviä käytänteitä valmistuksen kulussa. On välttämätöntä saada opetuksesta sellainen, että se tukee työelämän tarpeita ja tietenkin kasvattaa ammatillisia taitoja niin kuin tutkinnon perusteet edellyttää.

Tässä työssä tutkitaan, kuinka alan ammatillisten taitojen kehittyminen onnistuu näiden uusien tutkinnon perusteiden myötä. Lisäksi tutkitaan verkko-opetuksen painotuksen lisäämistä teoreettisempien sisältöjen opetuksessa ja näytöissä. Esimerkiksi syvempi materiaalien tuntemus, uudet viimeistelytekniikat, valmistettävien vaatteiden taustojen kartoittaminen sekä vaatetuksen historiaan liittyvät tutkimukset. Tähän kategoriaan voidaan myös lisätä tämä, Tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden kehittäminen, joka on ensimmäinen pakollinen tutkinnon osa vaatetusalan erikoisammattitutkinnossa.

Tutkimuksessa havainnoidaan, kuinka uusien tutkinnon perusteiden ja uuden toteutus suunnitelman avulla ammattitaito kehittyi kaavoituksessa, muodonhallinnassa ja korkeatasoisessa ateljeetyössä.

Tutkimus tehdään ryhmälle, joka on hakeutunut syventäviin opintoihin ajalle 16.11.2017-16.11.2018. Aikuisten syventävissä tutkinnoissa opetus on jo muuttunut opettamisesta ohjaamiseksi ja työpaikalla tapahtuvaksi oppimiseksi. Työssä oppiminen on vähentänyt lähiopetuksen määrää ja teettää opiskelijoilla paljon ohjattua, itsenäistä työtä.

## 2 Tutkimuksen lähtökohta

Lähtökohta tutkimukselle on uudistetut tutkinnon perusteet ja niiden toiminnallisuuden kokeileminen Vaatetusalan erikoisammattitutkintoryhmän valmistavassa koulutuksessa.

Tutkimuksen tavoitteena on saada aikaan uusi toteutussuunnitelma Stadin aikuisopiston valmistavan koulutuksen käyttöön. Tutkimuksessa kokeillaan käytännön opetuksessa tutkinnon osaan sopivia tehtäviä käytännön luokkaopetuksessa. Uusissa 1.8.2017 voimaan tulleissa perusteissa on suuria muutoksia aiempiin.

Tutkinnon perusteet kaipasivatkin jo päivitystä. Ovatko tutkinnon muodostuminen ja ammattinimikkeet sellaisia, että ne vastaavat työelämän tarpeita? Substanssiosaamisen kustannuksella on nostettu ammattialakohtaisien pakollisten tutkinnon perusteiden kärkeen sellaista ammattitaitovaatimusta, joka ei ensisijaisesti kasvata ammatillista osaamista, jota valtaosa opiskelijoista on tullut hankkimaan. Viitataan tässä Tuotekehittäjän erikoisammattitutkintoon, josta nämä sisällöt jo löytyvät. (Opetushallitus 2018.)

Vaatetusalan erikoisammattitutkintoon on tullut tutkinnon osa ”Tuotteistamisen, brändäyksen ja markkinointiviestinnän kehittäminen tekstiili- ja muotialalla” pakollisena tutkinnon osana. Näkisin tämän osan valinnaisena tutkinnon osana ja vielä siten, että sen voisi valita kokonaan toisesta tutkinnosta, jos tämän tyyppistä ammattitaitoa haluaa kehittää. Tekstiilin- ja muodin kehittämisen toiveet ovat tutkinnon perusteissa pääroolissa ammattitaidon syventämisen kustannuksella. Ovatko ne seikkoja, joita tästä hetkestä vuoteen 2035 asti kaavailuissa skenaarioissa toteuttavassa työelämässä tekstiili- ja vaatetusosalalla tarvitsemme? Siitä olen samaa mieltä, että sisällöt ovat tärkeitä, mutta taitojen opinnoissa tulisi kehittää toteuttavan tekijäportaan ammatillisia taitoja ja huolehtia siitä, kuinka vaatteiden kaavoitus- ja valmistustaitojen käy.

### 2.1 Muihin tutkimuksiin tutustuminen

Aluksi tutustuin Metropolia ammattikorkeakoulun Vestonomi YAMK -koulutusohjelman Maria Söderström-Niemelän opinnäytetyöhön Vaatetusartesaanien oppimateriaalikokeilu Omnian ammattiopistossa. Löysin tavoitteista yhtäläisyyksiä omaan aiheeseeni. Sain näkökulmaa omaan tutkimukseeni ja pääsin työssäni alkuun.

Tutustuin Lahden ammattikorkeakoulun Muotoilun koulutusohjelman Leena Koivusen opinnäytetyöhön Mallimestarin toimintamallit Design Business ja muotoilun tutkimus YAMK. Olen eri mieltä Leena Koivusen kanssa peruskaavan osaamistaidoista. Olen kouluttanut yrityksiä mallimestareita, jotka ovat mitoituksilla teettäneet vaatteita. On ilmentynyt, ettei vaatteiden tarkastaminen suju, ellei ole peruskaavan muodonhallintataittoa. Silloin niska saattaa olla liian kapea tai housun haarakoukku liian matala. Peruskaava ja sen muoto pitää olla hallussa. Seuraava lainaus on otettu Leena Koivusen opinnäytetyöstä:

*”Hyvä muodonhallinta ei välttämättä vaadi sitä, että mallimestari osaa kaavoittaa peruskaavan” (Koivunen, 2014 s. 62).*

Tutustuin Mats Hastrupin Tampereen ammattikorkeakoulun Viestinnän koulutusohjelman tutkintotyöhön Menthor ja hyvä ba. Mielenkiintoisella tavalla tutkimus toi esille sen, minkälaisissa paikoissa hiljaista tietoa jaetaan. Ba juontaa juurensa japanilaisesta filosofiasta ja se tarkoittaa karkeasti käännettynä paikkaa. Tähän tekijä oli avannut paikan olevan esimerkiksi saunailta tai työpaikan kahvihuone. Ajatuksena, että rentoutumaan kokoonnutaan yhteen ja tällöin mahdollistuu uuden tiedon muodostuminen, hyvä ba. Seuraava lainaus on Mats Hastrupin tutkintotyöstä:

*”Inhimillinen tietämys syntyy ja kasvaa hiljaisen tiedon ja eksplisiittisen tiedon vuorovaikutuksessa ja tämä vuorovaikutus on yksilöiden välinen sosiaalinen tapahtuma” (Nonaka ym. 2000, 13–16).*

## 2.2 Ammattitaidon osoittaminen työelämälle

Onko työnantajalle näistä kehittämisen ja brändäämisen tutkinnon osien suorittamisesta merkityksellistä hyötyä oppisopimuskoulutuksen yhteydessä? Oppisopimusopiskelussa työntekijälle maksetaan palkkaa, jotta hän työaikanaan edistää opinnoissaan niitä tehtäviä, jotka hänelle yrityksessä on suunniteltu. Yritykselle kallista kouluttaa henkilöä tehtäviensä ulkopuolella oleviin opintokokonaisuuksiin, jotka eivät tue todellista työtehtävien oppimista. Alallamme usealla opiskelijalla on tavoite ryhtyä yrittäjäksi, mistä on hänelle itselleen ilmiselvää hyötyä. Onko työnantajalle hyötyä siitä, että alan käytännön ammatilainen tuotteistaa sekä kehittää markkinointiviestintää? Työnantajalle on varmasti enemmän hyötyä siitä, että opiskelija päivittää ammattialakohtaisen osaamisensa myös



erikoisammattitutkintotasolla esim. kaavoituksessa, muodonhallinnassa ja vaateen valmistuksessa. Oppisopimus on myös koulutussopimus työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen, sillä erolla, että oppisopimusopiskelijalle maksetaan palkkaa opintojen ajalta (Helsingin kaupungin oppisopimuskoulutus, 2018).

Stadin aikuisopistossa toteutetaan tekstiili- ja vaatetusosalalla perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen valmistavan koulutuksen opetusta aikuisille. Opiskelijat ovat täysikäisiä nuoria sekä aikuisia ammatinvaihtajia. Osa opiskelijoista on valmistunut jossain elämänsä vaiheessa jonkun muun alan tutkintoihin ja hakeutuvat alan perusopintoihin, jotta oppivat oikeat ammatilliset työtavat. Paljon on niitä, jotka ovat aina unelmoineet ompelijan urasta. Helsingin työväenopiston kurssit on käyty ja halutaan oppia lisää ammatista.

Ammattinimikkeet, esim. ompelijamestari, vaatturimestari ja mallimestari, kertovat, millä tasolla tekijän taidot ovat. Mestari-sanaan on aikojen saatossa tullut tietty leima korkeasta ammattitaidosta. Uusituissa tutkinnon perusteissa ammattinimikkeistä säilyi ennallaan ainoastaan mallimestarin suuntautuminen, ja muihin tutkintoihin valmistuvien ammattinimikkeen perään liitetään kirjaimet EAT. Onko se keinotekoinen ratkaisu? Onko tavoitteena päästä pois arvostettujen käsityöammattien nimikkeistä? Mikä vika on ompelijamestari-nimikkeessä, joka on nyt mittatilausompelija EAT? Vaatturi-nimikekin kelpasi lisäliitteellä EAT, miksei voinut olla vaatturimestari?

Ammattialakohtainen erittely uusissa tutkinnon perusteissa pysyi pääosin ennallaan ja matriisimalli antaa mielikuvan mahdollisuudesta valita laajemmasta valikoimasta haluamiaan tutkinnon osia valinnaisiksi opinnoiksi. Reformissa valinnaisuus tuntuu nousseen päteemaksi myös perustutkintotasolla, opiskelija voi valita lähes kaiken mitä haluaa opiskella yhteisten aineiden lisäksi.

### 2.3 Tutkinnot ja ammatillinen kilpailutoiminta

Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon perusteet -julkaisu vuodelta 2005 on ohjeistus, jonka noudattaminen on ollut määrättyä Opetushallituksen taholta. Koulutuksen järjestäjä toimii tutkinnon perusteiden pohjalta. Työelämän kanssa yhteistyössä toimiminen on tuonut näihin toteutussuunnitelmiin ajan hengen tuomat muutokset. Laadittu opetus-suunnitelma on ollut käytössä alusta asti, ja sitä on päivitetty säännöllisesti.

Osallistuminen tutkinnon perusteiden laatimistyöryhmätyöhön sekä valtakunnalliseen kehittämistyöhön koulutus- ja tutkintotoimikunnassa on antanut mahdollisuuden syventää osaamista laaja-alaisesti koulutuksen näkökulmasta. Vuodesta 1990 minulla on ollut yritys, tilausompelimo, jossa valmistan vaatteita asiakkaille tilaustyönä käsityötaitoja kunnioittaen. Työllistän siellä lisäksi yhden ompelijamestarin, joka tällä hetkellä opiskelee jatko-opintojaan ammattikorkeakoulussa. Jatkuva ote työhön tuo varmuutta ja näkemyksiä havainnointitutkimuksen tekemiseen. Järjestäytyneenä yrittäjänä kuulun Suomen Yrittäjiin ja Helsingin käsityö- ja teollisuusyhdistyksen valtuustoon. Näiden jäsenyyksien myötä olen saanut luottamustehtäviä eri toimikunnissa. Mainittakoon tässä tärkein: Koulutustoimikuntien lakkauttamisen jälkeen 2016 perustettiin Opetushallituksen kokoama Osaamisen ennakointifoorumi, jossa olen edelleen mukana Yrittäjien edustajana (Osaamisen ennakointifoorumi, 2017).

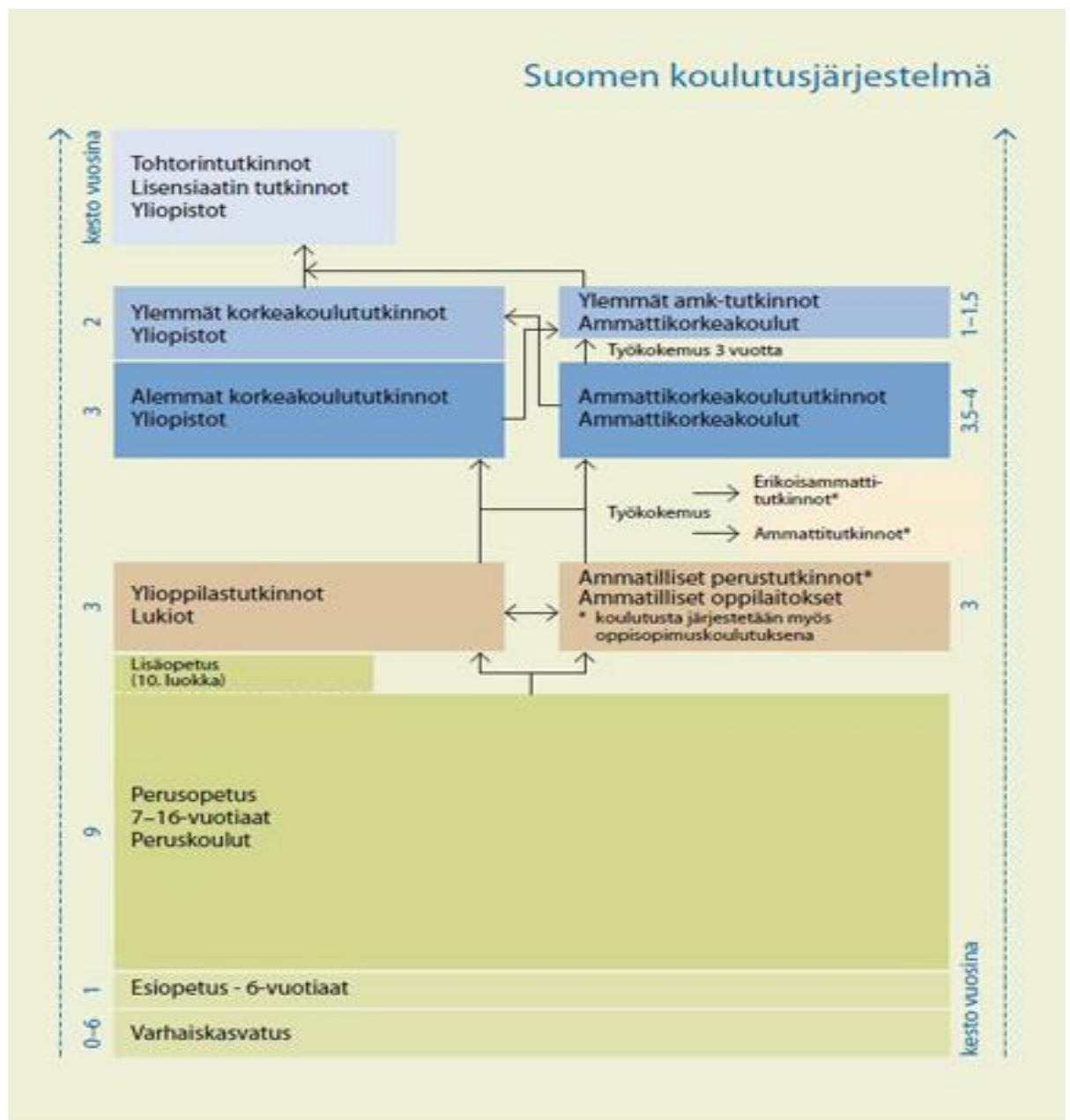
Asiantuntijuuden näkökulmaa antaa Taitaja-kilpailujen Muoti ja vaatetus -ohjausryhmä, jossa toimiminen lajipääällikkönä antaa mahdollisuuden yhteistyöhön maan eri oppilaitosten edustajien sekä yritysten kanssa. Toimintakenttä on ammatillisen opetuksen, työelämän ja kilpailutoiminnan parissa. Aktiivinen toiminta kilpailutoiminnassa tuo varmuutta käsitellä taidon näkökulmasta oppimista ja parhaaseen tulokseen ohjaamista. Kansainväliset kilpailut, World Skills Competition, ovat foorumi, jossa näkee, millaisin oppimistuloksien eri maiden kilpailijat kisatehtävänsä suorittaa. Taitaja-kilpailuihin osallistuminen antaa suomalaiselle nuorelle ammatillisissa opinnoissa olevalle taitajalle mahdollisuuden edetä kilpailutoiminnalla alallaan taitoja kartuttaen aina kansainvälisiin kisoihin saakka (SkillsFinland, 2018). Tällä perusteella uskallan esittää, rohkeastikin, omia näkemyksiäni ja mahdollisuuksia tutkia näitä asioita tulevaisuuden laadullisen vaatevalmistuksen kannalta.

Ohjaustaitoihin ja siihen kuinka opettaja toteuttaa opetusmateriaalinsa kanssa hiljaisen tiedon siirtämisen ja välttämättömien materiaalien jakamisen, on karttunut kokemusta vastaanottamalla näyttötutkintoja vuodesta 1995 lähtien.

Voidaan ajatella, että kehittämisen aloitusvaiheessa oli tuttua vain käytännön tieto ja kokemus, uudesta ei ole vielä mitään varmaa käsillä. Näitä vuorotellen työestetään ja luodaan uutta (Nuutinen 2004, 124.)

## 2.4 Ammatillisen koulutuksen mahdollisuudet

Kuvion 1 avulla havainnollistetaan Suomen koulutusjärjestelmää. Maassamme toisen asteen kaikki tutkinnot antavat mahdollisuuden jatko-opintoihin aina tohtorin tutkintoihin saakka, myös ammatillisella puolella, ilman lukio-opintoja. Henkilökohtaistaminen aikuis-koulutuksessa, näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa on käytänteenä jo tuttu. Reformin myötä myös nuorisopuolen opiskelijoille tehdään henkilökohtainen osaamisen kehittämisen suunnitelma HOKS, jossa voi suunnitella, mitä taitoja tarvitsee oppia lisää syventävissä opinnoissa. (Opetushallitus 4 2018.)



Kuvio 1. Suomen koulutusjärjestelmä (Opetushallitus 7 2018.)

#### 2.4.1 Vaatetusalan tutkintojen tasot

Toisen asteen ammatillinen koulutus on porrastettu useimmilla aloilla kolmeen tasoon. Ensimmäisestä, peruskoulun jälkeisestä ammatillisesta tutkinnosta käytetään nimitystä PT = perustutkinto. Vaatetusosalalla se on Tekstiili- ja muotialan perustutkinto. Tämän perustutkinnon suorittanut työskentelee ammattialan toteuttavassa työssä suuntautumisalansa mukaisissa tehtävissä. Hänellä on vahvat perustaidot alalta. Toisen tason lyhenne on AT = ammattitutkinto. Sen nimi on Vaatetusalan ammattitutkinto. Tämän ammattitutkinnon suorittanut työskentelee ammattialan tehtävissä osaajana ja kehitty omassa ammatissaan valmistusprossin osaajana. Kolmannen tason lyhenne on EAT = erikoisammattitutkinto, jonka nimi on Vaatetusalan erikoisammattitutkinto. Tämän erikoisammattitutkinnon suorittaneella henkilöllä on ammattialan kehittämistehtäviin ja ohjaukseen soveltuva syvälinen ammattitaito. (Opetushallitus, 2018).

#### 2.5 Muutosten vaikutus koko tutkinnon suorittamiseen

2005 laadittiin Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon perusteet Opetushallituksen vetämänä perusteryhmässä yhteistyössä työelämän ja ammatinharjoittajien kanssa. Ne astuivat voimaan 1.4.2005. Erikoisammattitutkinnon perusteissa oli koko tutkinnon suorittamiseksi näytettävä taidot kolmessa tutkinnon osassa, joissa yksi kertoi suuntautumisalan ja nämä kaikki painottuivat käytännön työtehtäviin ja edellyttivät alan taitojen osaamista. Pääosin näytön antajat suorittavat kaikki, koko tutkinnon vaatimat kolme tutkinnon osaa, kaksi pakollista ja yhden valinnaisen. Tavoitteena tutkinnossa oli nimenomaan ammatillisen taidon kehittäminen ja näyttäminen toisen asteen korkeimmassa tutkinnossa vaatetusosalalla, erikoisammattitutkinnossa.

2017 voimaan tulleet Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon perusteet ovat laadittu erilaisilla näkökulmilla ammattitaidon kustannuksella. Niissä pääpaino on tekstiili- ja muotialan kehittämisellä. Tämä painotus on kunnianhimoinen, sillä joka taho haluaa pelastaa ajattelemattoman kulutuksen pilaaman maailman. Taulukossa 1 esitellään ne henkilöt ja heidän taustaorganisaationsa, jotka ovat olleet mukana laatimassa näitä tutkinnon perusteita. Mielelläni olisin nähnyt, että mukana olisi ollut ateljeeompeluyrittäjiä tai designsuunnittelijoita, jotka ovat sitoutuneet korkealaatuiseen valmistukseen.

Sosiaalisen median tuomat mahdollisuudet vaativat ja korostavat brändäämistä sekä tuotteistamista, jotka nekin ovat näissä tutkinnon perusteissa pääroolissa. Nyt tarjoillaan

mahdollisuutta suorittaa vain muutama tutkinnon osa, jotka sopivat omaan polkuun, omiin tavoitteisiin ja oman ammattitaidon kehittämiseen. Jos koko tutkintoa ei suoriteta, jää mestarikirja saamatta. Tähän asti Stadin aikuisopistossa on kunnianhimoisena tavoitteena ollut ohjaaminen koko tutkinnon suunnittelemiseen ja sen toteuttamiseen. Kiinnostavaa olisi selvittää, vaikuttaako tämä siihen, suoritetaanko erikoisammattitutkinto kokonaan.

Taulukko 1. Vaatetusalan ammatti- ja erikoisammattitutkinnon perusteita laativa ohjausryhmä ja asiantuntijajäsenet

Päivi Ihamäki, Salon seudun ammattiopisto  
Jari Juutilainen, Ahlström Glassfibre Oy  
Juhani Männistö, Sataedu Kankaanpää  
Anu Rinkinen, Popper Design  
Mia Ristioja, Turkispaja Mia Ristioja  
Pirjo Rosqvist, Teollisuusliitto ry  
Iris Schiewek, Ammattiliitto Pro  
Minna Taivassalo, Opetushallitus  
Marja-Liisa Vettenranta, Sedu Aikuiskoulutus  
Tuija Vehviläinen, Suomen Tekstiili & Muoti ry  
Jari Viitasalo Teak Oy,  
Kristiina Virtanen, Voglia Oy  
Ohjausryhmän asiantuntijajäsenet:  
Ann-Charlotte Grönlund, Ejendals Suomi Oy  
Esko Hjelt, Lapuan Kankurit Oy  
Leena Juntunen, Ammattikorkeakoulu Metropolia Oy  
Emma Kaappa, Tampereen teknillinen yliopisto  
Teemu Muurimäki, Teemu Muurimäki Oy, Formal Friday Ltd.

### 2.5.1 Lisää uutta pätevyyttä

Suomessa on loistavat mahdollisuudet oppia ja hakeutua koulutukseen elämänsä loppuun asti, jos niin haluaa. Pysyäkseen mukana on välttämätöntä opiskella uusia digi- ja yrittäjyystaitoja. Näitä ei voi sivuuttaa enää lainkaan sanomalla, että en ole yrittäjäainesta. Tietoisuuden lisääminen itsensä työllistämisestä, yrittäjyydestä ja tavoista toimia erilaisissa tilanteissa antaa onnistumisen tunnetta kohdattaessa uusia oppimisympäristöjä ja -tapoja.

Uusien taitojen oppimiseen tarvitaan innostumista ja päätös opintojen aloittamisesta. Hyvä on myös suunnitella elämänsä siten, että jaksaa viedä aloittamansa opinnot päätökseen. On aikoja, jolloin se saattaa tuntua ylivoimaiselta. Tällöin ohjaaja voi kannustaa opiskelijaa ja muistuttaa häntä hyödystä, jonka tämä valmistuttuaan tavoittaa. Tällöin hän voi saada uuden innon aikaan opinnoissa. Silloin saattaa löytyä se flow, joka on laittanut prosessin alkuun. Asenne siis ratkaisee myös opinnoissa, mitään ei saa, jollei yritä. ”Omasta osaamisestaan kiinnostunut ihminen haluaa muokata itse tulevaisuuttaan ja vaikuttaa siihen valinnoillaan” (Ruohotie 1998, 13).

Kokeneella opettajalla on tietty karisma, jonka avulla hän saattaa saada opiskelijat innostumaan oppimisestaan ja sitoutumaan suunniteltuihin työtehtäviin ja hankkimaan pyytämättä oheistietoa. Tämän tyyppinen toiminta ilahduttaa aina, kun sitä kohtaa opetustyössä. Siitä tulee ottaa kaikki irti; voimme kutsua sitä auktoriteetiksi tai vaikutusvalaksi. Sitä ei voida kutsua indoktrinaatioksi, sillä ammatin opettamisessa perinteet, aiheet ja käytössä olevat menetelmät ovat sellaisia, mitkä eivät suoranaisesti liity persoonallisuuteen. Toki opetusmateriaalista voi aina valita sen, millä tekniikoilla ja mitä haluaa opettaa. Ihmiset pyrkivät kehittymään ja opettajan persoonallisuutta ei voi välttää ohjaus- ja opetustilanteissa. ”On päinvastoin toivottavaa, että opettajalla on persoonallisuus, joka vetoaa oppilaisiin” (Puolimatka 2001, 183).

Tekstiili- ja muotialankin kehittyminen on väistämätöntä, mutta kuitenkin vaatteilla on aina valmistaja, millainen se tulevaisuudessa onkaan. Digitaalisuuden lisäksi robotiikka kehittyikin vauhdikkaasti. Vaatetusteollisuus on digitaalisten menetelmien alana edelläkävijä. Kaavoitusohjelmia on useita erilaisia, ja ne kehittyvät koko ajan. Perinteisempiä niistä ovat Lectra ja Accumark. Grafis-kaavoitusohjelma on ohjelmista ketterin ja edulli-

sin. Kuitenkin laadulliset vaatimustasot, käsityön arvostus ja viimeistellyt vaatteiden valmistustekniikat ovat taitoja, joita ei voida syrjäyttää tulevaisuudessakaan ainakaan erikoisammattitutkinnossa.

### 3 Tavoitteena mestaritutkinnon suorittaminen

Syventäviin opintoihin hakeutuvilla ammattilaisilla on tavoitteena oppia lähes täydelliset vaateenvalmistustekniikat. Vaatteen kaavoitustaidot ovat myös niitä, joita halutaan vahvistaa. Tyypillinen hakija on ompelualan yrittäjä, joka haluaa suorittaa erikoisammattitutkinnon ja saada mestarikirjan liiketilansa seinälle näkyväksi markkinointikeinoksi osaamisestaan. Koulutuksen järjestäjä kirjoittaa todistuksen opiskelijalle. Siihen kirjataan kaikki suoritettut tutkinnon osat. Tutkintotodistus kirjoitetaan vasta, kun kaikki tutkinnon osat ovat suoritettut. Tämän jälkeen on mahdollista anoa Mestarikirjaa itselleen. Mestarikirja ja muut tuotteet tilataan Mestarikiltaneuvostolta tutkinnon valmistuttua. Tutkinnon suorittajan tulee esittää aito tai aidoksi todistettu tutkintotodistuksensa tuotteen tilaamisen yhteydessä, tilauksen voi tehdä sähköisesti Suomen Yrittäjiin, jonka alaisuudessa Mestarikiltaneuvosto ry on. Tämä siis edellyttää erikoisammattitutkinnon suorittamista kokonaan.

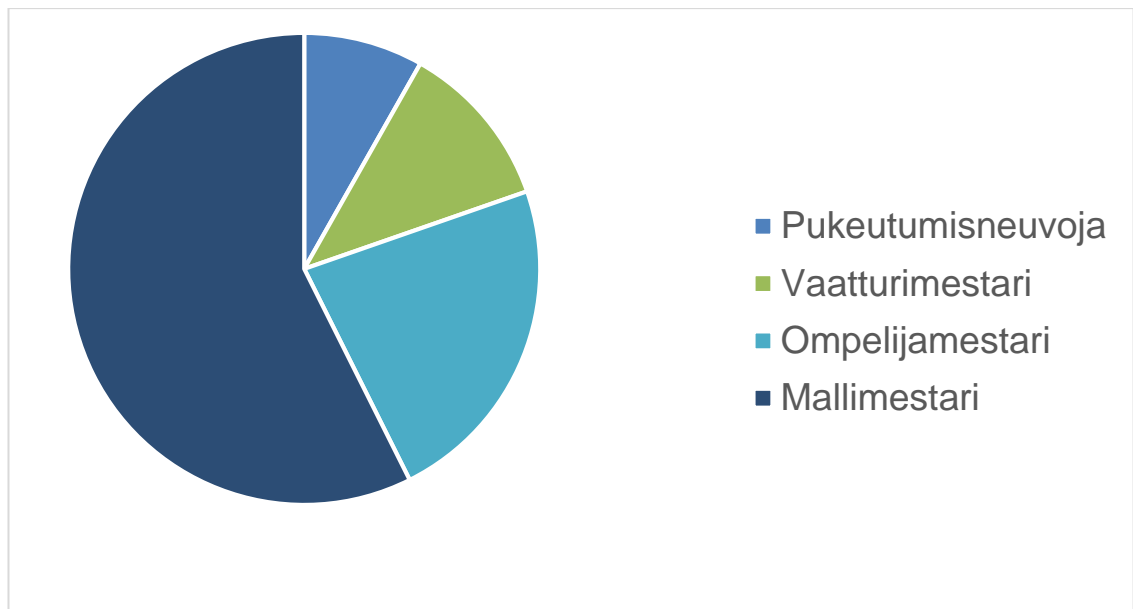
Olen toiminut Mestarikiltaneuvoston ylioltermannina vuoteen 2016, ja sen vuoksi nimeni on monien mestareiden mestarikirjassa sekä kisällien kisällinkirjoissa. Mestarikirja luovutetaan uudelle mestarille juhlallisesti Mestarikiltaneuvoston Mootissa, mikä järjestetään vaihtuvasti eri puolella Suomea paikallisten mestarikiltojen toimesta vuosittain. Mestarikirjan saaja saa kirjan yhteydessä mestarin eettiset ohjeet, joita tulee noudattaa tarkoin. Mestarikiltaneuvosto on mestarikiltojen valtakunnallinen edunvalvonta- ja yhteistyöelin. Sen tarkoituksena on edistää korkeaa ammatillista osaamista ja pitää yllä mestareiden ja kisällien arvostusta sekä edistää kädentaitoja ja niihin liittyvän yrittäjyyden sekä koulutuksen arvostusta. Suomessa on 11 toimivaa jäsenkiltaa. Kiltoihin kuuluu eri ammattialojen mestareita.

*Mestari tuotteet:*

*Kisällin- ja mestarikirjan voi saada suoritettuaan kädentaitoihin tai yrittäjyyteen ja johtamiseen liittyvän korkeaa osaamista vaativan ammatti- tai erikoisammattitutkinnon. Kisällinkirja myönnetään ammattitutkinnon suorittaneelle ja Mestarin kirja erikoisammattitutkinnon suorittaneelle henkilölle.*

*Yritykset voivat halutessaan lunastaa myös itselleen kaksoiskappaleen henkilö kuntansa saamista mestarin- ja kisällinkirjoista. Kaksoiskappaleen hinta on sama kuin varsinaisen kirjankin. Kun tilaatte kisällin- tai mestarikirjoja, täyttäkää tilauslomake, liittäkää mukaan tutkintotodistuksestanne kopio ja toimittakaa ne Mestari kiltaneuvoston toimistoon postitse tai sähköpostitse. (Mestarikiltaneuvosto ry 2018.)*

Kuviossa 2 näkee, kuinka Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon suoritukset ovat suuntautuneet aikavälillä 2009–2016. Lisäkannustimena on Koulutusrahaston myöntämä ammattitutkintostipendi, jota voi hakea, jos on suorittamispäivään mennessä ollut työ- tai virkasuhteessa vähintään viisi vuotta. Tämän vuoksi Stadin aikuisopisto kannustaa tutkinnon suorittajia koko tutkinnon suorittamiseen. Stipendiä haetaan tässä näyttötutkinnon perusteella ja suuruus on verottomana 395 €. (Koulutusrahasto, 2018)



Kuvio 2. Stadin aikuisopiston erikoisammattitutkinnon suorittaneiden ammatilliset suuntautumiset 2009–2016

### 3.1 Tapaus 1 Vaatturi EAT: Tutkinnon muodostuminen

Esimerkki: Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon Vaatturi (EAT) näyttöprosessi

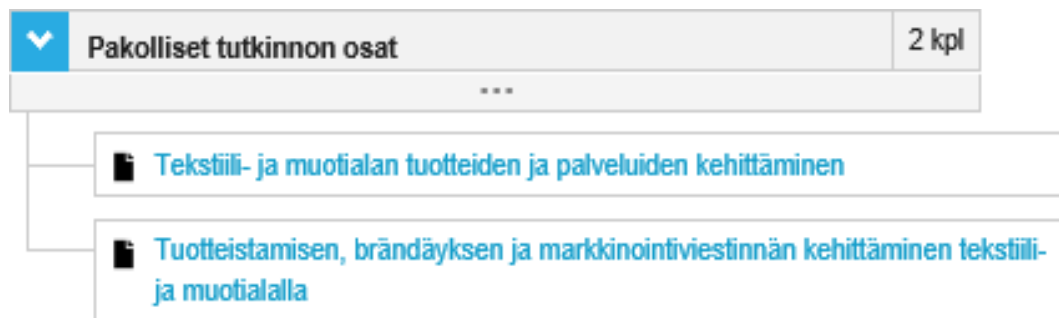
Keväällä 2018 ammatillisesti kokenut Vaatturikisälli hakeutuu koulutukseen saadakseen liiketilansa seinälle Mestarikirjan markkinoinniksi osaamisestaan. Hän on työskennellyt vaatturina jo 15 vuotta ja on koko ajan tehnyt ainoastaan miesten pukuja vaatturiliikkeesään. Hänen liikkeestään voi tilata myös italialaisen pukutehtaan mittapuvun, jos räätä-



lipuvun teettäminen tuntuu kalliilta. Esillä on sovittava mittatilauspukujen mallisarja, joiden avulla muutokset merkitään ylös ja puku tilataan Italiasta Scuberin tehtaalta ja muokataan loppuun täällä kotimaan liikkeessä (Scuberi 2018.)

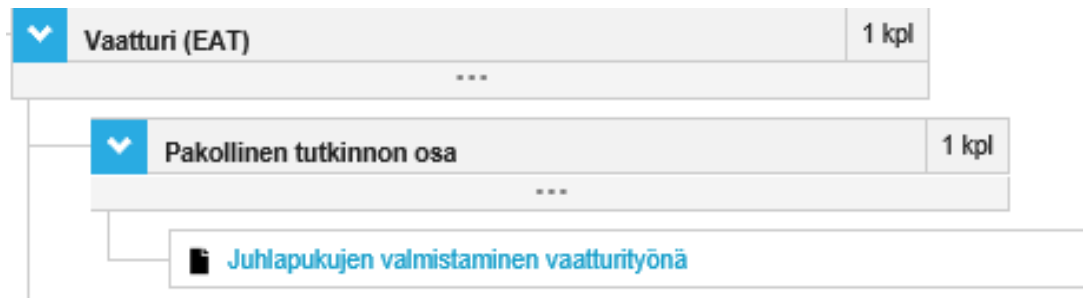
Opetushallituksen määräys OPH-944-2017 on linjannut, että Vaatetusalan erikoisammattitutkinto Vaatturi (EAT) koostuu kahdesta kaikille tutkinnon suorittajille pakollisista tutkinnon osista, tutkintonimikkeen määräävästä tutkinnon osasta sekä 1–2 valinnaisesta tutkinnon osasta. Vaatturikisällille tuottaa vaikeuksia löytää sopivaa tutkintokokonaisuutta näistä väliaikaisista tutkinnon perusteista, jotka ovat voimassa ajalla 1.8.2017–31.12.2018. Hän opiskelee sivutoimisesti ja haluaa antaa näytöt osaamisestaan käytännön tehtävissä, kuten näyttötutkinnoilla on mahdollista tehdä. Tutkinnon perusteiden periaatteen mukaan hänen olisi siis suoritettava 1–5 tutkinnon osaa, jota hän saisi Vaatturimestarikirjan seinälleen tilata.

Ensimmäisinä pakollisina osina (2 osaa) ovat Tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden kehittäminen sekä Tuotteistamisen, brändäyksen ja markkinointiviestinnän kehittäminen tekstiili- ja muotialalla (kuvio 3). Nämä tutkinnon osat tuleva mestari suorittaa luentomateriaalien ja annettujen tehtävien pohjalta itsenäisesti ja palauttaa ne arvioitavaksi. Aikaa tähän tehtävään on 2–3 kk.



Kuvio 3. Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon pakolliset tutkinnon osat

Vaatturikisälli oli miettinyt yhteistyökuvioita italialaisen valmisvaatemerkin kanssa. Hän laati tuotteistamisen tästä suunnittelemaastaan lisätoiminnostaan liikkeellensä. Tähän hän yhdisti toisen pakollisen näytön, jossa hän laati tulevalle toiminnalleen markkinointiviestinnän ja brändäyksen tuotteistamisen



Kuvio 4. Vaatturin-nimikkeen mukainen pakollinen osa

Tuleva mestari päätti valmistaa juhlapuvun asiakkaan mitoilla räätälityönä. Kuvio 4 näyttää ammattinimikkeen pakollisen tutkinnon osan. Pukuun tuli liivi, jossa on silkki vuori ja puvun materiaali oli korkeatasoista 100-prosenttista villaa, jonka paino oli 260 g.



Kuvio 5. Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon valinnaiset tutkinnon osat (ryhmä 1) valinnaiset Vaatturille (EAT)

Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon voi suorittaa neljällä tutkinnon osalla, jos näytön antajalla on riittävä osaamisensa kahteen tutkinnon osaan ryhmästä Valinnaiset tutkinnon osat (ryhmä 1). Kuvion 5 tutkinnon osat on pyritty ajattelemaan ammattinimikkeille sopiviksi.

Valinnaiset tutkinnon osat (ryhmä 2)		0 - 2 kpl
Valitaan 2 tutkinnon osaa, mikäli ei ole valittu ryhmästä 1 yhtä valinnaista tutkinnon osaa.		
---		
<input type="checkbox"/>	Tekstiilin ja muodin kiertotaloustoimintojen kehittäminen	
<input type="checkbox"/>	Pukeutumisneuvojana toimiminen	
<input type="checkbox"/>	Älyvaatteen ja alan erikoistuotteen valmistaminen	
<input type="checkbox"/>	Vaatetusalan koneiden ja laitteiden huoltaminen	
<input type="checkbox"/>	Digitaalinen kaavoittaminen ja virtuaalinen sovittaminen	

Kuvio 6. Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon valinnaiset osat (ryhmä 2)

Ongelmaksi koituu se, että ryhmä 2 valinnaiset eivät sisällä yhtään sellaista tutkinnon osaa, joka kuvaisi vaatturikisällillä jo olemassa olevaa ammattitaitoa. Jos tutkinnon suorittaja ei valitse ryhmän 1 valinnaisista ainoatakaan täytyy hänen valita ryhmästä 2 kaksi tutkinnon osaa suoritettavakseen. Kuviossa 6 esitellyt valinnaiset osat ovat ajateltu tulevaisuuden työn kannalta, eivät vielä sovellu monellekaan tutkinnon suorittajalle. Kuitenkaan esimerkiksi digitaalinen kaavoittaminen ja virtuaalinen sovittaminen eivät onnistu yritysmaailmassa vaivattomasti, sillä yrityksillä on hyvin vähän tämän tyyppisiä ohjelmia maassamme. Taulukossa 2 esitetään tutkinnon osat, joiden avulla voi Vaatturi EAT -tutkinnon suorittaa. Vaatturikisälli miettii kovasti ja päättää sitten toteuttaa koko tutkinnon neljällä tutkinnon osalla.

Taulukko 2. Vaatetusalan erikoisammattitutkinto Vaatturi EAT tutkinnon muodostuminen neljästä tutkinnon osasta.

Vaatetusalan erikoisammattitutkinto Vaatturi EAT koko tutkinnon muodostuminen	
Tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	Pakolliset tutkinnon osat P
Tuotteistamisen, brändäyksen ja markkinointiviestinnän kehittäminen tekstiili- ja muotialalla	Pakolliset tutkinnon osat P
Juhlapukujen valmistaminen vaatturityönä Pakollinen tutkinnon osa	Pakollinen tutkinnon osa valitaan yksi
Mittatilausjuhlapuvun valmistus	Valinnaiset tutkinnon osat (ryhmä1) valitaan yksi

Tutkinnon suorittajan tulee valita toinen tutkinnon osa valinnaiset tutkinnot (ryhmä1) valinnaisista, jotta hän saa tutkinnon suoritettua neljän tutkinnon osan näytöllä. Hämmennystä herättää tutkinnon osan Mittatilausjuhlapuvun valmistuksen ammattitaitovaatimukset (Opetushallitus 1, 2017.) Kyseessä ei olekaan mittapuvun muokkaaminen asiakkaalle vaan esimerkiksi naiselle valmistettava korsetilla tuettu juhlapuku. Mittapuku on miesten vaatteiden piirissä aivan erilainen puku kuin näissä vaatetusalan erikoisammattitutkinnon perusteissa, 1 ryhmän valinnaisissa ammattitaidon osoittamistavoissa on avattu. Tällaisia mittatilausjuhlapukuja ovat esimerkiksi hää- ja iltapuvut mahdollisine korsettirakenteineen.

Tutkinnon suorittaja päätti, että valmistaa myöskin tutkinnon osan Mittatilausjuhlapuvun valmistus miesasiakkaalle. Hän valmistaa kesäisen juhlapuvun asiakkaan mittoilla. Aiemmin mainittu, korsetilla tuettu juhlapuku ei palvele hänen vaatturiosaamisen taitojensa näyttämistä eikä vaatturityölle tyypillisiä taitoja yleensäkään. Emme katso, että hänen tulisi toteuttaa naisten tilausjuhlapuvun valmistus sen vuoksi, että tutkinnon perusteista ei löydy vaatturille sopivaa tutkinnon osaa, jolla tutkintotilaisuus olisi oikea ja tarkoituksenmukainen.

Muutamana kerran olen antanut huolestuneena palautetta vaatturitutkintoon liittyvistä epäloogisuuksista opintokokonaisuuden suunnittelijoille. Sain vastaukseksi, että Vaatturi EAT voi myös valita valinnaiset tutkinnon osat (ryhmä 1) tutkinnon osan Turkin valmistaminen mittatilaustyönä. Työryhmään olisi kaivattu lisää asiantuntijoita, niin tällaiset virheet vaatturien tutkinnon osissa olisivat jääneet suunnitteluvaiheeseen.

Olisiko meillä tässä esimerkissä ollut mahdollista myös vaihtoehto, se, että tunnustamme tai tunnustamme aiemmin vuonna 1998 suoritettua Vaatturikisällin tutkinnosta valinnaisen tutkinnon osan? Tässä tapauksessa niitä tulisi siitä valita kaksi tutkinnon osaa ja se ei onnistu näillä tutkinnon perusteilla. Voisimme valita vain yhden tutkinnon osan ammattitutkinnosta. Siksi tämä ei käynyt vaihtoehdoksi.

Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon perusteissa saattaisi olla vielä yhdenlainen mahdollisuus tutkinnon suorittamiseksi. Tässä esimerkissä olisimme voineet valita Vaatetusalan ammattitutkinnosta tutkinnon osan Vuorillisen takin valmistaminen vaatturityönä tai Tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta tutkinnon osan Vaatteen valmistaminen vaatturityönä. Tällöin olisi yksi tutkinnon osa vielä valittava ryhmästä kaksi. Tutkinnon osia olisi

silloin viisi ja tavoitteena on erikoisammattitutkinnon suorittaminen neljällä tutkinnon osalla. Lisäksi tutkinnon perusteet eivät anna mahdollisuutta valita kahta tutkinnon osaa toisesta tai toisista tutkinnoista. Halu saada mestaritutkinto suoritettua on tällä käsityö-painotteisella alalla ilmeinen. Mestari-nimike on ollut arvostettu jo satoja vuosia, nyt tämä tilanne muuttuu näiden uusien tutkinnon perusteiden myötä, sillä mestarinimikkeet jäävät erikoisammattitutkinnoista pois Opetushallituksen työryhmien suunnitelmien toivomuksesta.

### 3.2 Vaativien työtehtävien taitovaatimukset

Vaatetusalan erikoisammattitutkinto on toteuttavan työn toisen asteen korkein mahdollinen ammatillinen tutkinto. Tämän tutkinnon suorittanut osaa toimia vaatetusalan vaativimmissa tehtävissä. Näitä tehtäviä voivat olla esimerkiksi maassamme käytettävien virkapukujen valmistaminen, korkean hallinnollisen henkilön puvuston valmistaminen valtiovierailuille, erilaiset edustusasut muihin kansainvälisiin tilaisuuksiin, erikoismitoitettujen ja -tuotteiden valmistaminen sekä tohtorinväitösasut ja viralliset seremonia-asut. Pakollisten tutkinnon osien painotukset uusissa Vaatetusalan erikoisammattitutkinnossa 2017 ei vaateen valmistuksen ammatillisten taitojen kehittyminen ole etusijalla, vaan laaja-alaisempi tekstiili- ja vaatetusalan kehittäminen. 2005 Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon perusteista (Opetushallitus 6 2005) onnistui näille edellä mainituille haastavammille vaateenvalmistuksen asukokonaisuuksille löytämään tarkoituksenmukaisen tutkinnon osan taitojen näyttämiseksi.

Taulukon 3 avulla voidaan vertailla Vaatetusalan erikoisammattitutkintojen kaikille yhteisten pakollisten tutkinnon osien tavoitteita vuosien 2005 ja 2017 tutkinnon perusteista poimittuja osaamisvaatimuksia. Kriittisenä asiantuntijana näkisin, ettei tilanne osaamisvaatimusten taholla olisi voinut muuttua noin paljon toisella asteella. Vaikka Suomi on koulutuksen menestyjää, huomaa, että suuntaus on ylöspäin, tarkastellen tätä kehittämisen ja tuotteistamisen määrän kasvua näkökulmasta: mitä odotetaan toisen asteen opiskelijan tarvitsevan oppia ja osata.

Alan kehittäminen ja tuotteistaminen on tärkeää, mutta tässä kirjoitettuna niiden tavoitteet eroavat toisistaan kuin yö ja päivä, vaikka tutkintotaso on säilynyt ennallaan. Tuotteistaminen ja oman ammattitaidon brändääminen on mukana sosiaalisessa mediassa

ja yrittäjän toiminnassa. Opintojen yhteydessä niitä suunnataan pakollisena kaikille opiskelijoille, mutta odotetaanko teollisuuden tuotannon osajalta näitä taitoja? Hän ei voi saada koko tutkintoa suoritettua Vaatetusalan erikoisammattitutkinnosta, jos ei paneudu näihin kahteen ensimmäiseen pakolliseen osaan.

Tulevaisuudessa 1.1.2019 voimaan tulevien Tekstiili- ja muotialan erikoisammattitutkinnon perusteiden ensimmäiseen pakolliseen osaan on lisätty tämän ajan henkeen sana vastuullinen: Tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden vastuullinen kehittäminen. Lisäksi mukaan on tulleet osaamispisteet, jotka tällä tutkinnon osalla on 60 osp. (Opetushallitus/CIMO, 2018).

Taulukko 3. Vaatetusalan erikoisammattitutkintojen pakollisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset 2005 ylempi ja 2017 alempi

<p>2005 Vaatetusalan erikoisammattitutkinto</p> <p>Kaikille pakollinen tutkinnon osa, yksi tutkinnon osa</p> <p>Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon yhteinen ammattitaito</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>*Tutkinnon osan suorittaja osaa toimia omalla työpaikallaan perehdyttäjänä ja työnopastajana</li> <li>*Tutkinnon osan suorittaja tuntee työlainsäädäntöä</li> <li>*Tutkinnon osan suorittaja tuntee työsuojelulakia ja ymmärtää sen merkityksen ennaltaehkäisevänä ohjeena</li> <li>*Tutkinnon osan suorittaja osaa valita ja hankkia materiaalit ja työvälineet</li> <li>*Tutkinnon osan suorittaja osoittaa työssään yhteistyötaitoja</li> </ul> <p>Tutkinnon suorittaneella on sellaista ammatillista osaamista, jota vaaditaan vaativien työtehtävien suorittamisessa ja niiden kehittämisessä.</p>
<p>2017 Vaatetusalan erikoisammattitutkinto</p> <p>Kaikille tutkinnon suorittaneille pakolliset tutkinnon osat, kaksi tutkinnon osaa</p> <p>Tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>*Tutkinnon suorittaja osaa kartoittaa lähtötilanteen ja kehittämistarpeet</li> <li>*Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella kehittämistyön ja laatia sille toteutussuunnitelman</li> <li>*Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa kehittämistyön</li> <li>*Tutkinnon suorittaja osaa arvioida työskentelyään ja kehittämistyön toteutumista sekä vaikutusta,</li> <li>*Tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa työssään suunnittelemalla ja toteuttamalla kehittämistyön, joka liittyy tekstiili- ja muotialantuotteisiin, niiden valmistukseen tai niihin liittyviin palvelukokonaisuuksiin.</li> </ul> <p>Tuotteistamisen, brändäyksen ja markkinointiviestinnän kehittäminen tekstiili- ja muotialalla</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>*Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella ja kehittää markkinointiviestintää, tuotteistamista sekä brändäystä</li> <li>*Tutkinnon suorittaja tuottaa markkinointiviestinnän sisältöjä</li> <li>*Tutkinnon suorittaja osaa arvioida työtään ja laatia ammattiosaamisensa brändäyssi suunnitelman</li> </ul> <p>Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon suorittaneella on alan toimintojen kehittämistehtäviin soveltuva syvällinen ammattitaito. Tutkinnon suorittanut voi toimia alan yrittäjänä tai asiantuntijana vaatetusteollisuudessa tuotekehityksen ja valmistuksen tehtävissä. Hän voi toimia myös lähiesimiestehtävissä. Hän osaa ohjeistaa ja ohjata tekstiili- ja muotialan tuotteiden valmistuksen vaiheita, myös ulkomaista. Tutkinnon suorittajan työskentely on suunnitelmallista, hän työskentelee sekä itsenäisesti että joustavasti osana työryhmää. Tutkinnon suorittanut voi toimia tehtävissä, joissa vaaditaan alan materiaalien ja tekniikoiden sekä valmistuksen erikoisosaamista sekä brändäys-, hankinta- ja liiketoimintaosaamista. Tutkinnon suorittaja osaa hyödyntää tarpeen mukaan uusimpia trendejä, materiaali-, kulttuuri- ja perinnetietoutta ja työskennellä monialaisissa verkostoissa, seurata alan kehitystä ja kehittää osaamistaan, myös globaalisti digitaalisuutta hyödyntäen. Tutkinnon suorittajan työskentely on suunnitelmallista, hän työskentelee sekä itsenäisesti että joustavasti osana työryhmää. Hän toimii vastuullisesti tiedostaen laadunhallinnan, turvallisuuden, ekologisuuden ja eettisyyden merkityksen alan kestävä kehityksen edistäjänä.</p>

Edellä kuvattujen yhteisten pakollisten tutkinnon osien lisäksi tulee tutkinnon suorittajan näyttää ammattitaitonsa valitsemansa tutkintonimikkeen pakollisen osan näytöllä. Näitä ovat esimerkiksi Vaatturi (EAT) valmistaa juhlapukuja vaatturityönä tai Neuletuotteiden valmistaja (EAT) valmistaa ja ohjeistaa muotoon neulottujen tuotteiden valmistusta. Lisäksi vielä kaksi valinnaista ryhmästä 2, jotta tutkinnon osia olisi viisi (Opetushallitus 9 2017.)

### 3.3 Tutkinnon perusteiden soveltuminen oppimistavoitteisiin

Uudet vaatetusalan erikoisammattitutkinnon perusteet ovat aikaisempaa laaja-alaisemmat. Niiden tavoitteena on kehittää Tekstiili- ja muotialalla työskentely-ympäristöjä eikä niinkään ammatillista osaamista. Tämä aiheuttaa sen, että näiden mukaan on haastavaa opiskella tai näyttää nimenomaan ammatillisia taitoja siten, että saisi koko tutkinnon suoritettua ammatillisen osaamisensa näyttämällä. Esimerkkinä uudesta laaja-alaisuudesta on aikaisemmin esitetty taulukko 3, josta näkee kaikille pakollisten tutkinnon osien sisällöt.

Teollisuuden palveluksessa olevalle työntekijälle, joka haluaisi ammatillisen perustutkinnon omaavana ja työkokemusta keränneenä kehittää ammattiosaamistaan vaatetus- alalla, voi olla hankala suorittaa tutkinto kokonaan. Onko työnantajalle relevanttia, että toteuttavan ja tuotannollisen työn tekijä käyttää aikaansa suunnitellakseen brändäyksen tai markkinoinnin kehittämistyön yritystä varten? Opiskelijalle siitä on kyllä hyötyä, jos on hakeutumassa toisiin tehtäviin tai yrittäjäksi. Olisiko kehittämistyönä hänellä uuden tuotteen tai palvelun suunnittelu ja toteutussuunnitelman laatiminen? Käsitykseni mukaan tähän on työkaluja ja korkeakoulututkinnon suorittaneita henkilöitä kylliksi. Pienen tai keskisuuren yrityksen ollessa kyseessä, haluaa omistajaporras, työnjohtajat ja markkinointihenkilöstö varmasti tehdä edellä mainitut työt. On tietenkin hyödyllistä kuulla tuotantohenkilöstön mielipiteitä myös tuotteistamisen linjoista.

Tilausompelijalle, joka on jo toiminut yrittäjänä alalla pitkään ja haluaa kehittää osaamistaan ja yrityksensä palveluja, on näissä erikoisammattitutkinnon tutkinnon sisällöissä potentiaalia. Jos valinnaisuuksista löytyy sopivia, saattaa ompelijalla olla mahdollista saada suoritettua uusien perusteiden mukaan Vaatetusalan erikoisammattitutkinto, mitatilausompelija EAT tai mallimestarin kokonaan.

Opiskelijalla on hyvä tilaisuus kokeilla vaatetusosalalle, toiselle asteelle, sopivia taitoja sekä syventäviä opetussisältöjä edellä mainituista tutkinnon osista, siten, että se lisäsi ammatillista kasvua nimenomaan ammattiosaamisen edistämisen näkökulmasta. Laadukkaat ammatilliset vaateenvalmistustaidot tai niiden vahvistaminen ovat toiveena opiskelijoilla, jotka ovat hakeneet Stadin aikuisopistoon opiskelemaan. Muodohallintaan liittyviä opintoja, kaavoitus manuaalisesti sekä digitaalisten sovellusten opetusta myös tavoitellaan. Stadin aikuisopistolle on hankittu virtuaalinen 3D-sovitushjelma, joka otetaan käyttöön 2018 talvella. Uskomme, että manuaalinen ja digitaalinen työskentelyn kehittäminen rinta rinnan tulee olemaan hedelmällistä.

Opetushallituksen teettämässä koulutus selvityksessä Ammattitaito on aina muodissa 2012, on linjattu ammattitaitoon liittyviä tekstiili- ja vaatetusalan työelämän kehitysnäkymiä. Niihin on kirjattu tuotannon työntekijöiden osalta taitovaatimukset siten, että on hallittava asukokonaisuuden kaikkien työvaiheiden ja työmenetelmien suoritus. Kun mennään asiantuntijatasolle, osaajilta edellytetään alan toimintakentän tuntemusta ja taitoa toimia monikulttuurisessa verkostossa. Asiantuntijatasolla tarvitaan tuotantoprosessin ja tuotteen kokonaisvaltaista hallintaa. Tässä kiteytyy koulutus selvityksen tulos:

Tuotannon työntekijä on toteuttaja, joka hallitsee vaateenvalmistusprosessin ja asiantuntijataso tekijä hoitaa kehittämisen ja toimintakentän osaamista (Opetushallitus 2012, 77).

#### 3.4 Ammattinimikkeiden muuttuminen

Ammattinimikkeet kertovat millaisesta ammattiosaajasta on kyse. Työpaikkaa hakiessa tai vaihtaessa on ammattitutkintodistuksilla ollut vaivaton esitellä koulutustaustansa ja ammatillinen osaamisensa. Todistuksessa on lukenut Vaatetusompelija, Ompelijakisälli tai Ompelijamestari. Tilanne on muuttunut useilla aloilla jo aiemmin, mutta nyt on vaatetusalan vuoro luopua hienoista Mestarinimikkeistä tutkintodistuksessaan. Tekstiili- ja vaatetusosalalla olemme sinnitelleet jo 13 vuotta, ylpeinä nimikkeistämme, mm. Vaatturimestari, Mallimestari, Modistimestari.



Erikoisammattitutkintojen joukossa on aloja, joihin mestarinimike ei ole lainkaan sopiva. Esimerkkinä on Yrittäjän erikoisammattitutkinto, Yrittäjämestari kuulostaa kovin mahtipontiselta. Ammattinimikkeet ovat kuin luotuja käsityöaloille, mutta nyt niistä täytyy luopua kehityksen tieltä. Tutkintoja yhdistetään ja tutkinnon perusteiden rakenne muuttuu edelleen. Vaikka nimikkeet muuttuvat, on erikoisammattitutkinnon suorittajalla mahdollisuus anoa Mestarikirjaa Mestarikiltaneuvostolta. Tällöin tutkinnon suuntautuminen tulee harkita tutkinnon osien painotuksesta, minkä alan osaajasta on kysymys. Mestarikiltaneuvosto päättää, mikä nimike tällöin on sopiva.

Stadin aikuisopistosta on valmistumassa vuoden 2018 loppuun mennessä kolme viimeistä Mallimestaria ja lisäksi yksi nimikkeellä Mittatilausompelija (EAT):n ja yksi Vaatturi (EAT):n tutkinnon suorittanut osaaja. Tämän jälkeen nimikkeitä ei erikoisammattitutkinnossa enää näy. Pohdin tutkimuksen edetessä, että hyvä niin, sillä eivät nämä Opetushallituksen tutkintotyöryhmän esittämät ammattinimikkeet ole pitkässä juoksussa parantuneet. Mittatilausompelija (EAT) on keinotekoinen ja harhaanjohtava tutkintonimike. Mittatilaus on termi, mikä kertoo puvun valmistustavasta. Viittaa tämän tutkimuksen luvun 2.3.1 Tapaus 1: Tutkinnon muodostuminen Vaatturi (EAT), jossa kerroin mittapuvun tilaamisen mahdollisuudesta vaatturiliikkeessä. (Vaatturi Eklund, 2018)

#### 3.4.1 Mittatilaustermi tutkintonimikkeissä

Mittatilausjuhlapuvun valmistaminen on yhdyssana, mikä on napattu käyttöön ompelijoiden tilaustyönä tai ateljeetyönä valmistetun juhlapuvun tilalle. Tilauspuku on terminä kokenut konkurssin maassamme. Useat suomeksi käännetyt tekstit ovat sumeilematta kääntäneet termin make to order, tehdä tilauksesta, suunnitella yksilöllisesti, tilaustyö/tilauspuku sanaksi mittatilaustyö. Aiemmin mittapuku oli Räätiliikkeiden termistöä. Olemme asiantuntijapiireissä varjelleet tätä käytäntöä ja huomaamme, ettei seula ole pitänyt. Nyt kaikilla tasoilla on käytössä sana mittatilaus tai mittatilausompelija. Mittatilaustyö oli alun perin sellainen tehdasvalmistuksen vaihtoehdoksi tarjottava palvelu, että jos ei esimerkiksi omaan keittiöön saanut keittiöliikkeestä valmiina tarjolla olevista standardimalleista oikeankokoisia kaapistoja suoraan hyllystä, niin sellaiset voi tilata mittatilaustyönä.

### 3.5 Ammattinimikkeet tutkinnoissa tulevaisuudessa

Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon suorittaneiden ammatillinen osaaminen on ollut arvostettua sekä tavoitteellista ja ammattinimike on kertonut henkilön osaamisesta. 2005 Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon suuntautumisalalan valinta kertoi minkä alan mestari on kyseessä. Esimerkkeinä Ompelijamestari, Vaatturimestari, Modistimestari. Vielä tämän vuoden loppuun ovat voimassa 1.8.2017 voimaan tulleet tutkinnon perusteet ja siinä nimikkeet ovat ilman mestarinimikettä, ainoastaan Mallimestari on säilynyt. Muihin tulivat perusnimityksen jälkeen selvennys EAT: Esimerkkinä Vaatturi (EAT), Mittatilausompelija (EAT) sekä Turkkuri (EAT).

Jos tavoitteena on tutkintojen samankaltaisuus, siinä on onnistuttu täydellisesti. Kaikissa on Tekstiili- ja muotiala mainittu, kuten taulukosta 4 voi todeta. Kuitenkin sisällöissä on vielä tarkistamista, mutta uskon, että ne kehittyvät tulevaisuudessa ja tulevat oikein hyviksi.

Taulukko 4. Tekstiili- ja muotialan tutkinnot alkaen 1.8.2018 (Opetushallitus 1 2018)

Tutkinnon perusteet	Voimassa alkaen	Ammattinimike
Tekstiili- ja muotialan perustutkinto	1.8.2018	ompelija (PT) vaatturi (PT) mittatilausompelija (PT) modisti (PT) suutari (PT) muotiassistentti (PT) sisustustekstiilien valmistaja (PT) tekstiilihuoltaja (PT) design tekstiilien valmistaja (PT) tekstiilien valmistaja (PT)
Tekstiili- ja muotialan ammattitutkinto	1.1.2019	mittatilausompelija (AT) Stailaaja (AT) Tekstiilin valmistaja (AT) Designtekstiilien valmistaja (AT) Suutari (AT) Tekstiilinhuoltaja (AT)
Tekstiili- ja muotialan erikoisammattitutkinto	1.1.2019	ei nimikkeitä

Työelämä muuttuu suurin harppauksin ja tulvaisuuden ennakointi on trendikästä. On ol-tava mukana kehittämässä uusia asioita, mutta vanhat konstit ovat kyllä hyviä, kun vaat-teita valmistetaan asiakkaalle tilaustyönä. Joutuisuuteen apua saa koneista ja sovelluk-sista sekä erilaisista lisälaitteista, mutta täydellinen muoto vaatii myös kädentaitoa, ti-laustyönä tehtyjen vaatteiden valmistusta. Me emme voi tulostaa erikoismitoitettua om-meltua pukua vielä pitkään aikaan. Vielä on asiakkaita, jotka haluavat teettää ompelijalla vaatteensa.

*”Ajattelevan ihmisen on annettava käsityöläi-selle työtä”.*

Viktor Julius von Wright

Muutoksia on ammatillisiin tutkintoihin tulossa lisää. Lausunnolla kiertäneet erikoisam-mattitutkinnon perusteet ovat nyt valmiit ja ne perusteet astuvat voimaan vuoden 2019 alusta. Ammattinimikkeet poistuvat erikoisammattitutkinnosta alaltamme kokonaan ja tutkinnon nimikin muuttuu: Tekstiili- ja muotialan erikoisammattitutkinnoksi. Tekstiili- ja muotialan perustutkinnon perusteet tulivat voimaan 1.8.2018. Ammattinimikkeet saavat lisäliitteen (PT). Ammattitutkinnon jälkeen nimike on (AT). Erikoisammattitutkinnon suo-rittajilla ei ole jatkossa nimikettä lainkaan. Tutkintotodistukseen kirjoitetaan Tekstiili- ja muotialan erikoisammattitutkinto. (Opetushallitus 8, 2018)

Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen asiakastiedotteesta 3/2018 voi lukea tulevaisuuden tuomista muutoksista. Valmistavassa teollisuudessa kaiken kaikkiaan on odotettavissa voimakas digitaalinen ja automaation murros. Robotiikka, 3D, tekoäly ja muut teknologiat siirtävät tuotteiden valmistuksen paikan päällä tapahtuvaksi edulliseksi valmistusteolli-suudeksi. (Futuuri, 2018)

### 3.6 Muutoksen tuulet

Stadin aikuisopistossa on Vaatetusalan erikoisammattitutkintoon valmistavaa koulutusta tarjottu jo vuosia. Mestareita ja kisällejiä on valmistunut vuosittain vaihtelevia määriä, mutta koulutukseen hakeutuvia on ollut koko ajan 12–18 per vuosi, mutta kaikki eivät ole osallistuneet tutkintotilaisuuksiin tai eivät ole onnistuneet niissä. Edellä kuvattu vaatturimestarin tutkinnon suorittaja on toiminut alalla pitkään, ennen kuin rohkaistui erikoisammattitutkinnon suorittamiseen. Vaatturimestari on vaatetusosalalla ollut aina erittäin arvostettu tutkinto. Mainittakoon vielä, että vaatturimestarin tutkinnon suorittamisessa oli noin 15 vuoden pituinen tauko, kunnes 2012 niistä taas kiinnostuttiin.

Tavoitteena opiskelijoilla on ollut koko tutkinnon suorittaminen. Koko tutkinnon suorittaminen todennäköisesti vähenee tulevaisuudessa, sillä tutkinnot ovat kovin laaja-alaisia eikä tarvetta eikä mahdollisuutta koko tutkinnon suoritukseen. Taulukko 5 kertoo mitä ns. ”vanhat mestarit” osaisivat ”ennen vanhaan”, kun olivat suorittaneet alansa suuntautumisen tutkinnon osan.

Taulukko 5. Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon suuntautumisalojen ammattitaitovaatimukset 2005 tutkinnon perusteiden mukaan.

Mallimestarin pakollisen tutkinnon osan suorittanut osaa laajasti kaavoituksen sekä sen tekniset ja taloudelliset tuotantoedellytykset, kykenee muuntamaan tasokuvan kolmiulotteiseksi ja tajuaa hyvin muotoja. Hän osaa kaavoituksen osa-alueet: mitoituksen, kaavoituksen, muotoilun, sovittamisen ja sarjonnan sekä manuaalisesti että tietokoneella.
Ompelijamestarin työssä yhdistyvät asiakaspalvelu, yksilölliset ateljeetyötavat sekä teollinen ompelu. Ompelijamestarilta edellytetään hyvää kaavoitus- ja ompelutaitoa tilausvaatteiden valmistuksessa. Hänellä tulee olla hyvä muototaju ja kykyä muuttaa tasokuva kolmiulotteiseksi.
Pukeutumisneuvojan pakollisen osan suorittanut hallitsee pukeutumisneuvonnan työkentän, tuntee vaatetuksen merkityksiä sekä pääpiirteissään vaatteen reitin suunnittelusta kuluttajalle. Hän kommunikoi luontevasti sekä osaa hyödyntää työssään tieto- ja viestintäteknologiaa.
Vaatturimestarin pakollisen tutkinnon osan suorittanut osaa hyvän asiakaspalvelun sekä vaatturin työn laaja-alaisesti. Hän pystyy käyttämään vaativia materiaaleja sekä osaa valmistaa päällystakkeja, miesten arki- ja juhlapukuja ja naisten jakkupukuja.

Vertailun vuoksi laitan vielä tähän esimerkin tällä hetkellä voimassa olevien tutkinnon perusteiden mukaisen, Vaatturi (EAT) -tutkintonimikkeen tutkinnon osan (ryhmä 1), ammattitaitovaatimukset:

Vaatturi (EAT) pakollisen tutkinnon osan suorittanut osaa palvella asiakasta ja suunnitella juhlanan puvun toteutuksen, hän osaa valmistaa puvun vaatturityönä asiakkaan mitoilla ja hän osaa arvioida työtään. (Opetushallitus 9, 2017).

## 4 Kuinka uudistaa opetusta

Ammatillisen aikuiskoulutuksen opetusta erikoisammattitutkintotasolla on syytä kehittää enemmän luentojen, ryhmätyön ja sen jälkeen itsenäiseen työskentelyyn suuntaan. Esimerkki: Laaditaan kiinnostavia esityskokonaisuuksia tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden kehittämisen teemalta. Kutsutaan tunnettu onnistuja luennoimaan kokemuksistaan. Esityksen jälkeen muodostetaan pieniä ryhmiä, joiden tuotokset kootaan ja käsitellään yhteisessä purkuhetkessä. Tämän jälkeen puheenjohtaja kokoaa kaikkien ryhmien tuotokset vielä digitaaliselle oppimisalustalle, josta jokainen osallistuja pääsee tutustumaan jälkeen päin mitä saatiin aikaan. Luentopäivän jälkeen jokainen laatii itsenäisesti oman näkemyksensä teemasta, josta hän saa koottua itselleen näyttöaineistoa tutkinnon osan suorittamiseksi. Tällainen menetelmä on ollut käytäntö lähes kaikilla kehittämispäivillä, joihin olen opettajana osallistunut. Olisiko tämä hyvä tapa?

### 4.1 Tutkinnon perusteet toimivaksi toteutussuunnitelmaksi

Uudet tutkinnon perusteet tarvitsevat toteutussuunnitelman ja hyvät menetelmät syventävän vaatetusalan ammattitaidon kehittämiseen toisella asteella. Tutkinnon perusteiden avaaminen ja muokkaaminen toteutussuunnitelmaksi muodostaa opettajalle työkalun näyttöjen toteuttamiseen. Tämä on tärkeä osa opettajan työtä ja tavoitteena on luoda suunnitelmasta hyvä ja toimiva. Ammatillisen koulutuksen muutokseen on kohdistunut paljon arvostelua. Reformi tuo muutoksen mahdollisuuden yksilöllisiin oppimispolkuihin ja valinnaisuuteen. Tarkoituksena ammattiopetuksessa on aina saada aikaan toteuttava ammattiosaaja, joka pystyy työskentelemään itsenäisesti ja osaavasti työssään. (Opetushallitus 12, 2018)

Uudet vaatetusalan erikoisammattitutkinnon perusteet tuovat mahdollisuuksia ja pulmia, kuinka nähdä toisin – kuinka uudistaa opettamista. Ammattinimikkeissä osaamisen suuntautuminen täytyy itse suunnitella ja matriisimalli tuo mahdollisuuden valita laajemmasta valikoimasta tutkinnon osia valinnaisiksi opinnoiksi. Lisäksi on kiinnostavaa nähdä, millainen vaikutus reformilla on näihin syventävien opintojen hakijamääriin ja heidän tavoitteisiin oppimisesta. Stadin ammattiopistossa olemme huomanneet tänä syksynä, että perustutkintoihin on ollut suuri ryntäys monille aloille.

#### 4.2 Opiskelija suunnittelee itse opintojaan

Ammattikoulussa perusopetuksessa opiskellaan ammattiin, saadaan taitoa, josta ammattinimike kertoo työnantajalle, mitä vastavalmistunut osaa. Opiskelijalla on mahdollisuus valita laajemmasta tarjottimesta opiskelupolkunsa ja osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä kartutettu työkokemus etenkin aikuisilla lyhentävät opiskeluaikaa, jos niin haluaa. Tämä tuo ohjaukseen muutoksia ja paljon lisätyötä opinto-ohjaajille ja opettajille. Valintojen jälkeen nähtäväksi jää millaisia tutkintoja aikuisopiskelijat suorittavat. Käykö niin, että tutkintoja ei suoriteta kokonaan, otetaan vain ammattisisällön kannalta tärkeän taidon sisällöt haltuun ja suoritetaan osatutkinto tai useampi tutkinnon osa.

Syventävissä ammatti- ja erikoisammattitutkinnon opinnoissa menetelmät ovat samantyyppiset kuin perustutkinnossa. Opiskelija hakeutuu koulutukseen ja hänelle tehdään henkilökohtainen osaamisen kehittämisen suunnitelma HOKS. Tällä suunnittelulla saamme koottua opiskelijalle polun haluamaansa ammattitaitoon. Tutkintonimikkeiden pois jääminen tulevaisuudessa ei kerro suoraan mikä on tutkinnon suorittajan substanssiosaaminen. Tavallaan emme opiskele tutkintoa varten, vaan hankimme osaamista.

Osaamista voi hankkia myös ulkomailta, jos opiskelija itse aktiivisesti hakee kansainvälistä työssä oppimispaiikkaa. Valmistavan koulutuksen yhteydessä järjestettävän tutkintotilaisuuden järjestäminen on mahdollista myös ulkomailla ECVET-periaatteita noudattaen. Suomalaista tutkintotilaisuutta ei viedä kohdemaahan, vaan osaamisen arviointi sovitaan näytön vastaanottajan ja lähettäjän välisessä yhteistyösopimuksessa. (Finecvet suunnannäyttäjänä Kokeilusta käyttöönottoon, 2012).

Ammatillisen koulutuksen johtaja Anni Miettunen vastasi ammatillisen koulutuksen arvosteluun Opetushallituksen blogissaan 17.10.2018. Ammatillista koulutusta ohjaa yksi

lainsäädäntö ja yleissivistävät aineet kuuluvat myös aikuisopiskelijoille, jotka opiskelevat ammatillista perustutkintoa. Tämä on muutos, joka muuttaa hakijoiden tilannetta.

#### 4.2.1 Joustava haku

Joustavassa haussa opintoihin hakeminen onnistuu nyt ympäri vuoden. Koulutukseen hakemisessa on menetelmänä ollut jo vuosia keväinen yhteishaku, josta myöhästynyt joutui odottamaan kalenterivuoden, ennen kuin oli mahdollisuus uudelleen hakea opintojen pariin. Opinnot eivät aina kuitenkaan ala välittömästi hakuvaiheen jälkeen, vaan aloitusajankohtia on arviolta 2–4 vuodessa, jolloin uudet ryhmät tulevat opintojen pariin.

Reformi on tuonut ammatillisille oppilaitoksille paljon lisätyötä kasvaneen hakijamäärän vuoksi. Tavoitteet ammatillisen koulutuksen reformille on korkealla ja niiden muotoutuminen opetuksen arkeen vie aikaa.

Ammatillisen koulutuksen uudistus, reformi, on yksi hallituksen kärkihankkeista. Ammatillisen koulutuksen reformi uudistaa ohjausta, rahoitusta sekä koulutuksen järjestämistä ja tutkintoja. Yksilölliset opintopolut ja työpaikalla tapahtuva oppiminen ovat keskeiset kehityskohteet. (Opetushallitus 4, 2018).

#### 4.3 Osallistuminen tutkintoja valmistavaan työryhmätyöhön

Sain kutsun 2015 asiantuntijoista koottavaan Opetushallituksen perusteita laativaan työryhmään, jossa linjattiin näitä uusittavia vaatetusalan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteita työelämän tarpeisiin. Teimme töitä pitkään, lähes kaksi vuotta. Perusteet lähetettiin lausuntokierrokselle, ja jäimme odottamaan lopullisten korjausten jälkeen valmiita tutkinnon perusteita. Kävi kuitenkin niin, että Opetushallituksessa oli samaan aikaan paljon muutoksia ja työtämme organisoivat henkilöt vaihtuivat ammatillisen koulutuksen puolella ja pääjohtajakin vaihtui. Tämä johti siihen, että työ aloitettiin uudelleen alusta, kaupallisemmalla näkökulmalla ja vaihtuneen opetusneuvoksen johdolla.

Työryhmä vaihtui ja suunnittelu aloitettiin sekä toteutettiin uudestaan. Tutkinnon perusteet lähetettiin jälleen lausunnonle laajalla jakelulla alan toimijoille. Tällä lausuntokierroksella käsiteltiin Vaatetusalan ammatti- ja erikoisammattitutkinnon uudet, tällä hetkellä voimassa olevat, perusteet. Lausuntojen määrä oli suuri, sillä haluttiin saada kaikkien alan toimijoiden äänet kuuluville. Lausuntojen antajille jäi kuitenkin mielikuva, ettei seikat, joihin lausuttiin eriäviä kantoja, aiheuttaneet toimenpiteitä työryhmässä. Nämä tutkinnon perusteet ovat painotukseltaan erilaiset kuin ne, jotka 2015 kootun ryhmän kanssa suunnittelimme ammattitaitovaatimuksien sisällöiksi ja yhteistyössä työelämän kanssa. Tämä aiheutti paljon keskustelua alalla toimivien keskuudessa.

Palautteen antajille jäi hämmennys, tuleeko ammattialakohtaisten taitojen väistyä uusien pakollisten tutkinnon osien Tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden kehittäminen sekä Tuotteistaminen, brandäyksen ja markkinointiviestinnän kehittäminen muotialalla korostuessa. Tässä vaiheessa ei vielä julkaistu tutkinnon laajuutta opintopisteinä.

#### 4.3.1 Tekstiili- ja muotialan tutkintojen laajeneminen

Vaatetusalan erikoisammattitutkinto muuttuu 1.1.2019 Tekstiilin ja muodin erikoisammattitutkinnoksi ensi vuoden alusta. 16.10.2018 opetusneuvos Minna Taivassalolta tuli tieto, että näiden Tekstiili- ja muotialan erikoisammattitutkinnon laajuus ilmoitetaan opintopisteinä 180. Tekstiilin- ja muodin tuotteiden ja palveluiden vastuullisen kehittämisen laajuus on 60 osaamispistettä sekä Tuotteistamisen, brändäyksen ja markkinointiviestinnän kehittämisen tekstiili- ja muotialalla laajuus on 30 osaamispistettä. Nämä yleissivistäviksi opinnoiksi tulkittavat tutkimukseen ja kehittämiseen liittyvät tutkinnonosat saavat yhteensä osaamispisteiksi 90. Se on todella suuri osuus ja vie puolet pois varsinaisista ammatillisten taitojen osaamistavoitteista, ajallisesti mitattuna kahden tai kolmenkin vuoden opinnot. Itsensä tuotteistaminen on tärkeää työllistymistä tavoitellessa, sen kyllä ymmärrän hyvin, mutta nämä laajuudet vaativat vielä sisäistämistä.

Vaatetusalan erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus Stadin aikuisopistossa on toteutettu vuoden koulutuksena, joten aika on ollut tärkeässä roolissa tämän tutkinnon valmistavassa koulutuksessa. Koulutukseen on otettu opiskelijoita, joilla on kykyä ja ko-



kemusta suorittaa Vaatetusalan erikoisammattitutkinto. On ajateltu tätä vuotta sellaisena ajanjaksona, että kootaan se osaaminen kasaan mikä on jo olemassa ja hankitaan päivitystä ammattiosaamiseen. Lisäksi vuoden aikana on tärkeää päivittää digiosaamisen taidot ajan tasalle. Työssäkäyvät opiskelijat suorittavat tutkinnon mielellään lyhyemmässä ajassa, jos heillä on siihen mahdollisuus ja osaaminen on kohdallaan. Saattaa käydä niin, tutkinnon osien sisällöt eivät ole sellaisia, että koko tutkinnon suorittaminen ei ole mahdollista tai kiinnostavaa.

Koulutusajan pidentäminen on edessä ja on tarkkaan harkittava toteutussuunnitelman sisällöt ja aikataulutus. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ovat olleet käytössä aikuiskoulutuksessa. Monella opiskelijalla on aiempia tutkintoja tai tutkinnon osia, joista voi tunnistamisen tehdä. Henkilöt, jotka hakevat meille täydennyskoulutukseen ovat suunnitelleet, mihin alan taitoon he tarvitsevat lisäoppia. Useat hakijat ovat jo yrityksensä perustaneet tai työllistyneet, joten pitempi koulutusaika ei liene heille hyvä vaihtoehto. Tarkoituksena on vielä perehtyä ja tutustua ja ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman tavoitteisiin. Niistä löytyi samoja sisältöjä kuin näiden pakollisten tutkinnon osien sisällöissä Vaatetusalan erikoisammattitutkinnossa. (Metropolia ammattikorkeakoulu, 2018.)

## **5 Työssä tapahtuva oppiminen**

Työpaikalla tapahtuva oppiminen on tärkeä osa ammattitaidon kehittämistä teoriaopinnojen ohessa. Alkukartoituksessa edellytämme, että erikoisammattitutkinnon suorittajalla on työpaikka, johon on mahdollista suunnitella ja toteuttaa näytöt. Jos hakeutuvaiheessa ei sellaista paikkaa ole, se on syytä hankkia mahdollisimman pian opintojen alettua. Stadin aikuisopistolla on mahdollisuus tarjota ammatillisia yhteistyöprojekteja opiskelijoille, jos työpaikkaa ei löydy. Nämä projektit mahdollistavat näyttötutkinnon suorittamisen aidossa työympäristössä, aidossa työtehtävissä.

## 5.1 Tekstiili- ja muotialan kehittäminen

Tekstiilien ja vaatteiden valmistuksen siirryttyä valtaosin ulkomaille tarvitsemme vielä tuotanto-osaamista kaupan mallistojen toteuttamiseen ja vaativimpien tilaustöiden valmistukseen sekä erikoismitoitettujen vaatteiden valmistamiseen. Tehdashalleja, joissa valmistetaan vaatteita suuria määriä, ei enää maassamme ole. Lähes kaikki valmistukseen liittyvä työ tehdään mm. Romaniassa, Virossa, Kiinassa, Bangladeshissa ja Intiassa. Suurimmissa vaatealan yrityksissämme on toteuttavan työn tekijöinä tuotekehittäjiä, markkinointiväkeä, suunnittelijoita, mallimestareita sekä jonkin verran malliompelijoita.

*Vaatetusala pitää sisällään muutosten ennakointia, trendien seuraamista ja tarkoituksenmukaista soveltamista, materiaalien ja tuotteiden tarkoituksellista kehitystyötä, tuotteiden tuotteistamista ja valmistamista, mallistojen valmistuttamista ja tuottamista, sekä markkinointia ja vähittäismyyntiä (Opetushallitus 2, 2012, 51).*

## 5.2 Tilauspuku valmistetaan ateljeetyönä

Ateljeessa tehdään korkealaatuinen tilauspuku asiakkaan mittojen ja toivomusten mukaan. Ompelijamestarit tekevät yhteistyötä vaatesuunnittelijoiden kanssa ja ovat mukana prosessissa alkuvaiheesta lähtien. Ateljeessa, jossa on yksi tai kaksi työntekijää ei useinkaan ole mallimestaria erikseen, vaan ompelijamestari huolehtii vaateen valmistusprosessista kaavasta silkkipaperin rapinaan, kun työ pakataan asiakkaalle.

Monissa tilausompelimoissa ei ole erikseen suunnittelijaa, vaan ompelijamestari huolehtii mallin suunnittelusta asiakkaan kanssa yhdessä. Usein asiakkaalla on mukanaan kangas, josta vaateen suunnitteleminen alkaa kuva tai unelma tehtävästä vaatteesta, jonka mestari luonnostelee kuvaksi, johon voidaan suunnitella vielä täydennystä työn edetessä. Tilausompelimoissa voi olla tarjolla materiaaleja, villaa, silkkiä, samettia ja peltavaa, niistä voi valita, jos omaa kangasta ei ole vielä hankittu. Tarvittaessa mestari auttaa kankaan hankinnassa ja ohjaa sekä osallistuu ostotilanteeseen.

Vaateen valmistusprosessissa otetaan asiakkaasta tarkat mitat, sen jälkeen kaavoitetaan tuote, asua sovitetaan vähintään kaksi kertaa ja vielä valmiina katsotaan, että kaikki on kohdallaan. Sovittaminen on yksi tärkeimmistä vaiheista, jonka avulla muoto hiotaan asiakkaalle istuvaksi. Tilauspuvun teettäminen ateljeessa on rauhallinen ja asiakkaan

tarpeita kunnioittava prosessi, jota teettävät asiakkaat arvostavat. Sanat luottamus, korkeatasoinen laatu ja kaiken kattava palvelu. Perinteinen käsityöyrittäjä noudattaa opittua mallia tilaustyön tekemisessä, joku voi sanoa sitä vanhanaikaiseksi. Ateljeetyötavat saavat vaatteet näyttämään luonnollisilta/luonnosmaisilta. Muotitaiteilija Riitta Immosen mielestä se, vaatetta valmistetaan vain yksi kappale käsityönä, on ateljeetyönä teetetyn vaateen tärkein ominaisuus (Immonen, 1999).

Asiakkaat, jotka teettävät vaatteensa ovat henkilöitä, jotka asemansa puolesta tarvitsevat kunnolliset ja laadukkaasti valmistetut jakkupuvut tai leningit. Johtavassa asemassa työskenteleville suomalaisille naisille on tärkeää, että asut ovat hyvin tehtyjä, mielellään teetettyjä. He joutuvat työssään kohtaamaan kansainvälisiä arvovaltaisia henkilöitä, jotka myöskin ovat teettäneet vaatteensa. Hyvin tehty asukokonaisuus antaa itseluottamusta kohtaamisiin ja arkeen yleensäkin. Ateljeiden asiakkaat ovat vaativia ja tietoisia omasta tyylistään sekä vartalonsa ominaisuuksista.

### 5.3 Näkökulmaa tilaustyöhön muualla ja meillä

Yksilöllisten vaatteiden ja korkeatasoisen laadun sekä luottamuksellisen asiakassuteen arvostavia henkilöitä on maailmassa paljon. Saksan liittokansleri Angela Merkel on hyvä esimerkki vaatteidensa teettäjistä, hän on tunnettu tilaustyönä tehdyistä jakuistaan. Voidaan niiden mallista olla mitä mieltä vaan, on ne silti hyvin tehtyjä ja istuvat kantajalleen.

Mainita pitää myös kuningatar Elisabethin takkipuvut yhteensopivine hattuineen on viesti siitä, että käsityöläisten taitoja käytetään ja arvostetaan. Laadukkaat materiaalit ja kunnioitettava asiakas vaativat taitavan ja diplomaattisen käsityöläisen. Maamme vaikutusvaltaiset henkilöt, jotka asemansa vuoksi kohtaavat näitä muiden maiden vaikuttajia, tarvitsevat huolella tehdyt vaatteet, jotka sopivat kantajalleen ja joissa on hyvä olla. Tällaiset henkilöt ovat nykyään hyvin usein naisia. Hyvin istuva vaate kohottaa itsetuntoa.

Olin työssä Armi Ratian tyttären, Erika Gummeruksen ateljeessa ateljeeompelijana. Siellä minulla oli mahdollisuus tutustua muotitaitelija Riitta Immoseen ja ateljeemaailmaan. Riitta toimi freelancer suunnittelijana Yrjönkadun uimahallin vieressä olevassa ateljeessa. Erikan lopettaessa ateljeetoiminnan ostin häneltä koneet ja materiaaleja. Siitä alkoi yrittäjäyteni vaatetusalalla ja yhteistyöni Riitta Immosen kanssa joka jatkui hänen kuolemaansa asti. Hän suunnitteli asiakastöitä pitkään ja minä valmistin hänelle it-

selleen vaatteita. Hänen kanssaan sovitustilanteet venyivät pitkiksi ja usein tuli muutoksia jo sovittuihin linjoihin ja leikkauksiin, mutta työ oli antoisaa. Riitan tapa työskennellä oli muotoilemalla suunnittelemisen. Hän oli kohtelias sekä toisia huomioiva ja hän muisti usein mainita minulle, kuinka olin onnistunut hartialinjan ja pääntien istuvuudessa. Juuri missään ei hän kuitenkaan ole maininnut osuudestani vaatteiden valmistukseen, siihen on saanut tekijät tottua kautta maailman sivu. Riitta oli kovin onnellinen väitöskirjasta, jonka Ritva Koskennurmi-Sivonen teki hänen elämäntyöstään *Creating a Unique Dress*.

## 6 Tutkimustulokset

Aloittavassa vaatetusalan erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen ryhmässä oli opiskelijoita yhdeksän, joista oppisopimusopiskelijoita oli kaksi. Meritalon toimipaikassa Stadin aikuisopistossa kokoontuimme luokkatilaan, jossa pidimme ryhmäytymispäivän. Orientoitumispäivä oli positiivinen, mutta jännittävä ja olin kutsunut luokkatilaan opiskelijatoiminnan koordinaattorin, joka aloitti kanssamme ryhmäytymispelit, joiden avulla esittäydyimme ja tutustuimme toisiimme. Tästä alkoi yhteinen vuotemme.

Opintojen alussa opiskelijoille jaettiin vuosikello, se on hyvä työkalu oman arjen suunnitteluun, siitä näki opiskelupäivät ja opetuksen sisällöt ja millä menetelmin opiskellaan tulevan vuoden aikana. Olimme alkukartoituksessa käyneet läpi jokaisen opiskelijan osaamistilanteen. Lisäksi he olivat tehneet itsenäisesti osaamisen tunnistamiseen liittyvän Opetushallituksen testin. Tämän testin avulla jokaisella oli muodostunut käsitys, millaiset taidot opiskelijalla itsellään on suhteessa vaatetusalan erikoisammattitutkinnon perusteisiin. (Opetushallitus 10, 2017).

Ammattia opettaessaan opettaja joutuu kohtaamaan tilanteita, jossa opiskelijalla käsitys omasta osaamisestaan on korkeampi kuin opettajalla tai näytön arvioijalla. Käytännössä kädentaitoalalla opiskelun toteutus on tiivis suhde teorian ja työn tekemisen välillä – lisää oppiminen. Avainkäsitteenä tekemällä oppii ja kehittämällä tekemistään oppii lisää.

## 6.1 Tutkimuksen toteuttaminen

Valitsin kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän tämän kokeilun tutkimusmenetelmäksi. Havainnointi on sopiva menetelmä tutkia toteuttavaa työsuoritusta vaatteen valmistuksessa työhuoneessa. Kokosin tietoa opiskelijoilta opintojen alkamisesta viimeiseen tutkinnon osan suoritukseen. Havainnoin heidän työskentelyään, tarkkailen kuinka he käyttäytyvät tehtäviä suorittaessaan. Opiskelijoiden taustojen ja sitoutumisen tiedostaminen antoi mahdollisuuden tutkimuksen tekemiselle. Käytin menetelmänä avointa suoraa havainnointia, sillä se on sopivaa teknisten ilmiöiden havainnoimisessa (Anttila 2006, 190).

Tutussa työtilassa työskentely opettajan läsnäollessa on turvallinen tilanne opiskelijalle. Opettajalla oli mahdollisuus vapaasti kiertää tilassa ja tarkkailla työn sujumista, opiskelijan käyttäytymistä sekä tarkkailla kehon kieltä. Havainnoinnin lisäksi oli mahdollista toteuttaa haastattelu, sillä työskentely tapahtuu samassa tilassa, missä työskennellään koko ajan suunnitellussa aikataulussa.

Seurasin ja havainnoin opiskelijoiden omaa sitoutumista ja tavoitteiden toteutumista henkilökohtaistamiskeskustelujen avulla. Tutkimuksen kesto oli kalenterivuosi 16.10.2017–16.10.2018. Laadin pienimuotoisen, mutta tärkeän avoimen kyselyn, jonka avulla keräsin tietoa opetuksen arjesta, suunnittelemani opetuksen onnistumisesta - mitä opitaan. Jokaisella opiskelijalla on oma ammatillisen kehittymisen polku taitojen saavuttamiseen – mitä tultiin oppimaan.

Havainnoimalla oppimisen toteutumista ja taitojen kehittymistä sain näkyviin erilaisia mahdollisuuksia tehdä ohjaukseen ja opetukseen tarvittavia parannuksia tai muutoksia. Tällä tutkimuksella selvitettiin opetusmateriaalin toimimista käytännön työssä.

### Tapaus 2 Ateljeetyötapojen opetuksen kokeileminen

Olen tehnyt oppimateriaalin Chanel-tyyppisen jakun valmistamisesta tilaustyönä. Kuvio 7 esittää yksityiskohtaa etukappaleen valmistamisesta. Valmistusohje on laadittu Vaatealan erikoisammattitutkinnon tutkinnon perusteiden pohjalta ja sillä ajatuksella, että se täyttää Mittatilausjuhlapuvun valmistus tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.

Chanel-tyyppisen jakun valmistaminen asiakkaan mitoilla

Opiskelija sai suunnitella ja piirtää jakulle oman mallin, joka toteutetaan perinteisin työtavoin, mitkä seikat tuli huomioida kaavoitusvaiheessa. Esimerkiksi vuori ulottuu etureunaan asti, päällyskangas tikataan kiinni miehustaan ja helmaan tulee ketjut jakun sisäpuolelle painoksi. Tähän ei ole tarkoituksenmukaista luetella kaikkia tekniikoita, muutamia tässä mainitsen valmistusmenetelmien avaamiseksi. Asiakkaan mitat oli otettu ja seuraavaksi aloitettiin saksalaisen kaavajärjestelmän mukaan jakun peruskaavan piirtäminen. Mietittiin väljyydet ja tyyliin sopivan tyyppillisen palttinavillakankaan ominaisuudet mallin suhteen. Kaavoituksen jälkeen jakun peruskaava kuositeltiin mallin mukaiseksi.

Opiskelijat tarttuivat innokkaasti työhön ja olivat tyytyväisiä, kun saivat seikkaperäiset ohjeet valmistukseen. Ohjeita on syytä jakaa, sillä kysymyksessä viikkoja kestävä opetustilanne, jossa taidot tarkkuudesta kasvavat. Ohjauksen yhteydessä toivoin, että ohjeita nimenomaan noudatettaisiin, niin työn valmistus onnistuisi. Kaavoituksessa yhdessä sovimme, ettei monimutkaisten leikkauslinjojen suunnittelu olisi suotavaa, sillä valmistuksessa oli paljon kaikille uusia tekniikoita, joita tämän tyyppisessä ateljeetuotteessa on. Kaikilla on oikeus suunnitella valmistamansa tuote ja valmistustekniikat siihen.



Kuvio 7. Yksityiskohta ateljeetyönä valmistetun Chanel-tyyppisen jakun työohjeesta.

## Havainnointia Tapaus 2

Työn aloittaminen ja tekeminen ei sujunut annetussa aikataulussa. Muutamalla tekijällä oli tarvetta soveltaa työntekoa heti alkuunsa. Neljä opiskelijaa valmisti jakun ohjeen mukaan, niin kuin Chanel-jakku tulisi valmistaa. Yksi suunnitteli malliin leikkaussuomuja ja ne aiheuttivat päänvaivaa tikkauksien suhteen ja myös kankaan kestävyys tuli vastaan valmistuksessa. Yksi suunnitteli mallin haastavammaksi ja onnistui toteuttamaan valmistuksen laadukkaasti. Opiskelijoilla oli intoa tehdä, kaikki valmistivat jakkunsa valmiiksi. Jakun valmistamiseen suunnittelemani aika ei riittänyt kenellekään. Olin varannut tähän työhön kaksi kuukautta. Siinä ajassa olisi pitänyt ehtiä. 19.12.2017 oli deadline ja vain kaksi takkia oli valmiina arviointitilanteessa.

Opiskelijat keskustelivat valmistuksen edetessä, että olisi kenties kannattanut noudattaa annettuja ohjeita sellaisenaan, niin olisi saanut kokemuksen ”oikean” Chanel tyyppisen jakun valmistamisesta. Teoriassa on ajatus, että opiskelijat opiskelevat ammattiaan syventäviä taitoja jaettujen ja ohjattujen tehtävien avulla. Kun olet valmistanut jakun, osaat valmistaa jakun, sitten, kun olet valmistanut kaksi jakkua, osaat valmistaa jakun paremmin.

## Tapaus 3 Ideoita tulevaisuutta varten

Ammattitaitojen syventävien taitojen kehittymistä havainnoitiin tutkimuksessa tutkintoon valmistavan koulutuksen aikana ja sen avulla. Laadin kaksiosaisen itsenäisen tehtävän tutkinnon osan Tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden kehittäminen suorittamiseksi.

Tehtävä 1 EAT 30.10.2017:

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esitys/2381591/näyttö/tutkinnonosat/2383769>

Pakollinen tutkinnon osa: Tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden kehittäminen

Kehittämissuunnitelman kartoittaminen ja suunnittelu

Mieti oma ammatillinen lähtötilanteesi tässä vaiheessa ja suunnittele itsellesi työelämäsi/työhösi kehittämiseen liittyvä tuote/palvelu ja mieti omat rajauksesi suhteessa työhösi ja asiakkaisiisi. Tee työsi miettien uudenlaisia tapoja tehdä asiat. Millaisena näet

oman kehittämistyösi? Työ voi olla käytännönläheinen ja sinulle ominainen. Käytä mielikuvitusta, voit tehdä mitä vain! Jos käytät lähteitä merkitse ne.

Laadi suunnitelma

Aikatauluta työsi

Mieti kustannukset

Laadi kirjallinen dokumentointi suunnitelmastasi 4.12.2018 mennessä Fronteriin

Alla muutama linkki Tekstiili- ja vaatetusalan tutkimuksista, kehittämisen ja kehittämistarpeiden näkökulmasta. Ovat vinkiksi ja kannattaa lukea. Voit itse etsiä tarvitsemiasi lähteitä.

Nyt on kysymys sinun työstäsi ja katso siitä näkökulmasta. Mukavia suunnitteluhetkiä!

Kirsi Lille Tevallako tulevaisuuteen

<http://www.doria.fi/bitstream/Handle/10024/93518evallakotulevaisuuteen.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Tuula Tissari on tehnyt tutkimuksen vaatetusalan kehittämisestä ja juuri nyt meillä on vuosi 2017

[http://epublications.uef.fi/pub/URN\\_NBN\\_fi\\_joy-20080050/URN\\_NBN\\_fi\\_joy-20080050.pdf](http://epublications.uef.fi/pub/URN_NBN_fi_joy-20080050/URN_NBN_fi_joy-20080050.pdf)

Mattila, Salonen, Karinen: Tekstiili ja vaatetusteollisuuden kehittämistarpeiden kartoitus

[https://www.tekes.fi/globalassets/julkaisut/teva\\_raportti.pdt](https://www.tekes.fi/globalassets/julkaisut/teva_raportti.pdt)

Tehtävä 2 EAT 12.1.2018:

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esitys/2381591/näyttö/tutkinnonosat/2383769>

Pakollinen tutkinnon osa: Tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden kehittäminen

Olet saanut edellisessä verkkotehtävässä kartoitettua oman lähtötilanteesi ja suunnitellut kehittämisidean tuotteen tai palvelun muodostamiseksi. Nyt on toteutuksen aika.

Kehittämissuunnitelman toteuttaminen ja dokumentointi

Kehittämistyön ideana voi olla olemassa olevan tuotteen kehittäminen, uusi tuote tai palvelu. Ota tehdessäsi huomioon lait ja asetukset sekä kohderyhmän tarpeet laadun suhteen. Liitteenä alla on SC5 Business Model Canvas, sen avulla saat huomioitua tärkeitä asioita toteutuksessasi.

Fronter-oppimisalustaan on tallennettu näyttösuunnitelmalomake, joka sinun tulisi täyttää Tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden kehittäminen tutkinnon osasta. Otat



rinnalle nämä tutkinnon perusteet ja laadi näyttösuunnitelma mahdollisimman kattavasti, jotta kaikki hyväksytyt suorituksen kriteerit ammattitaitovaatimuksista täyttyvät. Tehtävä 1. on osa tämän tutkinnon suoritusta, joten muokkaa sitä tarvittaessa.

Suunnittele aikataulusi siten, että saat tämän tutkinnon osan dokumentoinnin valmiiksi suunnittelemassasi ajassa. Silloin sinulla on ensimmäinen pakollinen osa suoritettuna.

Ohjausajat voit sopia kanssani.

Mukavia kehittämisideoita sinulle toivotan.

muutamia linkkejä luettavaksi

<https://www.ttl.fi/tyoyhteiso/tyon-kehittaminen>

<https://www.yrittajat.fi/Yrittajan-abc/koulutus-ja-kehittaminen/yritystoiminnan-arviointi-318859>

### Havainnointia Tapaus 3

Tehtävät oli jäsennetty valmiiksi kartoittamisen, suunnittelemisen ja toteutuksen osioihin. Näin ne selkeytyivät ja muutama opiskelija oikein innostui pohtimaan ja tekemään uudistuksia omassa yrityksessään.

Opiskelijoille, joilla ei yritystä tai vakinaista työpaikkaa ollut tuotti hankaluuksia tehdä alalle kunnollista tuotteiden ja palveluiden kehitystehtävää. He toteuttivat työn yhden asukokonaisuuden kannalta ja sinnikkäästi sovelsivat siihen uusia menetelmiä ja dokumentoinnista tuli tuotekorttimainen. Tutkinnon osa kehoitettiin liittämään valinnaisen tutkinnon osan yhteyteen, mutta se ei muuttanut näyttösuunnitelman toteutuksen tilannetta, jos omaa yritystä tai tähän tutkinnon osaan sopivaa työpaikkaa ei ollut.

Opiskelijat, jotka eivät toimineet yrittäjinä, tekivät näyttötyön kuvitteellisuuden näkökulmasta. Yrittäjälle työ oli mahdollinen toteuttaa, muutamalla oli ajatus kehittää yrityksen toimintaa. Aloittavalla yrittäjällä ei tekstiili- ja kehittäminen ollut heti mielessä, kun suunnitelmat olivat juuri tehty yrittäjyyden aloittamiseksi. Työ tehtiin siten, että ammattitaito voitiin luontevasti arvioida. Tutkinnon osaa ei pidetty ammattiosaamista kehittävänä ja mittaavana.

### Tapaus 4 Tuotteistaminen & brändäys

Tämän tutkinnon osan taitojen syventämiseksi pidin luennon tuotteistamisesta ja brändäyksestä 9.1.2018. Opiskelijoita ohjattiin opintojen alkaessa oman blogin tuottamiseen Wordpressille tai muulle valitsemalleen alustalle. Kehittämistyö sisältää muun muassa tuotekuvaukset, tarinan kirjoittamisen ja viestintästrategian toteuttamisen.

Markkinointiviestinnän luennon pidin 5.2.2018.

Sen jälkeen oli aikaa 12.3.2018 asti tehdä omaa Tuotteistamisen, brändäyksen ja markkinointiviestinnän kehittämistyötä valmiiksi arviointia varten. Laitoin luentojeni materiaalit Fronteriin, jotta oppisopimusopiskelijat ja mahdolliset muut luennolta pois jääneet opiskelijat saavat teoriaosuudet opeteltua itsenäisesti. Tämän jälkeen aloitettiin näytön suunnittelu, ja tavoitteena on koko tutkinnon osan näyttö samaan aikaan. Osa opiskelijoista suoritti tutkinnon valinnaista osaa Yrittäjän ammattitutkinnosta. Näiden kahden tutkinnon osan opintojen opiskelut tukevat toisiaan ja niiden yhdistäminen on hyödyllistä.

Blogin toteutus ja täydentäminen jatkuvat tämän näytön jälkeenkin, mutta arviointia voidaan tehdä jo.

Ohjausajat voit sopia kanssani

Havainnointia Tapaus 4

Tämä tutkinnon osa ammattitaitovaatimukset olivat usealla tutkinnon suorittajalla hallussa ja oli jo tehtynä sivustoja Wordpressiin, Instagarmiin sekä Facebookiin. Yrittäjänä toimineilla oli monenlaista markkinointiviestintää ja -kanavaa. Tehtävä tuntui mitänsanomattomalta ajatellen, että on kysymyksessä Vaatetusalan erikoisammattitutkinto. Niille taas, jotka eivät olleet toimineet yrittäjänä, tehtävästä tuli kooste valmistetuista tuotteista, vaatteen rakenteesta ja työjärjestyksestä, josta laadittiin verkkosivusto tai tehtiin PowerPoint. Näin saatiin brändättyä oma osaaminen ja tehtiin tarina.

Tämän tutkinnon osan tehtävät tuntuivat vierailta. Olisi haluttu tehdä joku tuote, jossa voisi kehittää ammattitaitoaan. Yrittäjistä muutama oli jo aiemmin hyödyntänyt yrityksen perustamisen yhteydessä asiantuntijoita markkinointiviestinnässään. Koettiin, että kokemusta on tässä ajassa oman itsen viestinnästä sosiaalisessa mediassa. Pohdittiin myös, että tehdyt sivustot, esitykset ja luodut tarinat olivat sellaisia, ettei niitä ole mahdollisuus

julkaista. Toteuttavan työn tekijällä, tällä koulutustasolla, ei olisi oikeasti mahdollisuutta toimia tämän tyyppisissä tehtävissä tekstiili- ja vaatetusalan työnantajan palveluksessa.

## 7 Pohdintaa

Käytännössä kädentaitoalalla on tiivis suhde teorian ja työn tekemisen välillä – lisää oppiminen. Saadaanko uusien tutkinnon perusteiden avulla aikaan parempia ammattilaisia? Tämä olisi pitänyt ottaa huomioon tutkinnon perustetyöryhmän työssä. Tutkinnon perusteilla ei tällä hetkellä mitata saavutettuja ammatillisia korkeita kädentaitoja vaan sitä, kuinka saadaan kehitettyä vaatetusalaa ja sen tuotteita yleisesti. Näissä valmistavissa koulutuksissa opiskelijat opiskelevat ammattiaan syventäviä taitoja ohjattuna, annettujen työtehtävien avulla. Näin taidot kasvavat tehtyjen työtuntien ja tehtävien myötä. Onko perustetyöryhmässä pääpainotukseksi linjattu, että mestaritutkinnon tavoittelija tutkintosuoritusta suunnitellessaan, opiskelee ja näyttää ammatillisen taitonsa laaja-alaisella tekstiili- ja muotialan kehittämistehtävällä? Avainkäsitteenä olisi mielestäni voinut olla enemmän painotusta ammatilliseen kehittämiseen.

Tavoitteena olisi Opetushallituksen yhteistyössä työelämän kanssa luodut tutkinnon perusteet, joilla on selvä tavoite korkean ammatillisen osaamisen taitojen päivittämiseen ja mahdollisuuteen suorittaa vaativa toisen asteen korkein tutkinto hyväksytysti kokonaan. Tutkimuksessani tutkitaan opiskelijoiden tavoitteiden toteutumista tehtävien avulla sekä pakollisten tutkinnon osien sopivuutta ammattitaidon lisäämiseen. Toteutuksen suunnitelma opetuksesta kuuluu tutkimuksen kehikseen. Toteutusmenetelmät ovat menetelmät, joiden avulla niihin ajateltuihin osaamistavoitteisiin päästään. Näitä olen päässyt kokeilemaan.

### 7.1 Tavoitteiden toteutuminen opetusmateriaalikokeilussa

Näyttötutkintotilaisuudet ovat aina jännittäviä. Näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen jälkeen ja sen aikana onnistuneesti suoritettut tutkinnon osat kannustavat mestaria eteenpäin. Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon voi suorittaa antamalla tutkintotilaisuudessa näytön osaamisestaan. Tällöin tutkinnon osan suorittaja laatii näyttösuunnitelman jokaisesta tutkinnon osasta, jotta taidot tulevat näytetyksi. Apuna suunnitelman laatimiseen on luonnollisesti tutkinnon perusteet, joiden jokainen kohta tulee näyttää työnä.

Tutkinnon osa suoritetaan ennakkoon laaditun ja hyväksytyt näyttösuunnitelman mukaan todellisissa työtilanteissa, sellaisissa prosesseissa, jotka näyttävät ammatille tyypillisen toiminnan ehdot ja tunnusmerkit (Opetushallitus 1 2005).

Näyttöihin valmistavan koulutuksen kokeilun ensisijaisena tarkoituksena on ohjata, tuottaa opetusmateriaalia ja jakaa tietoa hyvistä käytänteistä ja laadukkaista menetelmistä vaateen valmistukseen. Erityisesti yksilöllisen vaateenvalmistukseen liittyvää osaamista tulee kehittää.

## 7.2 Opiskelija valitsee tarvitsemansa

Aikuisopiskelijat ovat vaativia ja he haluavat käyttää aikansa hyvin ja tarttuvat opintokokonaisuuksien sisältöihin, joista ovat kiinnostuneita ja joista he katsovat hyötyvänsä. Yksi opiskelija ei lainkaan halunnut toteuttaa Chanel-jakun valmistusta ateljee työtavoin. Hän katsoi, ettei hänen työtaipaleellaan ole käyttöä niin korkeatasoisella vaateenvalmistustaidolla. Henkilökohtaistamisen yhteydessä teimme hänelle erilaisen polun, sellaisen, että hän valitsi opintopolkuunsa sellaiset opintokokonaisuudet, jotka tukivat hänen tavoitteitaan. Hän onnistui valinnoissa ja valmistuu ajallaan. Hän sai opiskella mielensä mukaan.

Vaatetusalan ammattitaidon kasvattaminen perustutkinnon ja työkokemuksen jälkeen on ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittajalle käytännön taitojen syventämistä ja vahvistamista. Vaatetusalan erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen tehtävä on muodostaa maamme osaajia, jotka voivat toimia yhteistyössä taiteen maistereiden, vestonmien, artemien sekä itsenäisenä palvelun tarjoajana alan yritysten kanssa. Valmistavan koulutuksen opetussuunnitelmat ovat tärkeä osa opettajan työtä ja tavoitteena on parantaa niitä kokeilun pohjalta sekä tehdä niistä hyvät ja tavoiteltavat alalamme.

## 8 Johtopäätökset

Tutkimukseni tavoitteena oli luoda opetusmateriaalia sekä tarkoituksenmukainen väylä syventävän vaatetusalan ammattitaidon kehittämiseen tällä toisella asteella. Tarkoituksena oli saada aikaan toteuttavia ammattiosaajia ajalla 2017–2018, joka pystyy työskentelemään itsenäisesti ja osaavasti työssään. Kuinka onnistuin tässä luomistyössä antaa aihetta pohdiskeluun.

Pakolliset tutkinnon osat Tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden kehittäminen sekä Tuotteistamisen, brändäyksen ja markkinointiviestinnän kehittäminen tekstiili- ja muotialalla ovat tässä tutkimuksessa joutuneet suurennuslasin alle. Niitä tuleekin pohtia samoin kuin niiden paikkaa sekä laajuutta tässä tutkinnossa. Aluksi melkein pelkäsini niiden suunnittelun onnistumista, mutta ne saivat neutraalin vastaanoton tutkinnon suorittajien taholta.

Luvussa 6.1.1 esitellyllä tehtävällä ohjasin erikoisammattitutkintolaiset tekemään vaativan, maltillista käsityötaitoa vaativan tehtävän. Tehtävää pidettiin haastavana, mutta maltilla ja ohjeita noudattamalla sain välitettyä ja teetettyä heillä täysin erilaisen tehtävän. Koin onnistuneeni työn valinnassa sen vuoksi, että olin laatinut hyvän kuvallisen ohjeiston ja olin paikalla ohjaamassa ja näyttämässä työvaiheita tarvittaessa. Mielikuva siitä, että tämä lisäsi ammatillista taitoa, oli todellinen. Jokaiselle syntyi kokemus jakun valmistamisesta Chanel-tekniikoilla. Voin tehdä tämän tehtävän kohdalla sen johtopäätöksen, että onnistuin. Haastattelukysymysten vastausten ja havainnoin perusteella opiskelijat ovat kokeneet, että heidän ammattiosaamisensa kehittyi tämän vuoden aikana.

Tutkinnon osan Tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden kehittäminen tehtävässä opiskelijat tekivät työn, mutta mitä siitä jäi käteen? Muutama laati suunnitelman, jonka aikoi jossain vaiheessa toteuttaa. Valtaosa teki tämän työn loppuun miettien kestävän kehityksen toteuttamisen mahdollisuuksia omassa työympäristössään. Myöskin huomiointiin kehittämisen liittyvän käytännön taitoihin. Oliko tämän tutkinnon osan paikka erikoisammattitutkinnossa pakollisena osana, oliko sen laajuus harkittu toiselle asteelle? Tämä näkökulma jäi lähes jokaiselle osallistujalle epäselväksi. Pitäisi pohtia, millä volyymin avulla tarvitsee kehittää alaa ja millä tutkintotasolla. Tässä pitäisi keskittyä ammatilliseen kehittymiseen ja kehittämiseen. Pitää kehittää sovitustaitoja, ongelmakohtien eliminointia ja niiden havainnointia jo ennen sovitusta, ompeluteknisten yksityiskohtien hallintaa sekä tarkkuutta.

Tutkinnon osa Tuotteistamisen, brändäyksen ja markkinointiviestinnän kehittäminen tekstiili- ja muotialalla koettiin kiusallisena, sen vuoksi, että itsensä brändääminen ja kehuminen ei tuntunut luontevalta niistä opiskelijoista jotka eivät toimi yrittäjänä. Opiskelijat, jotka toimivat jo yrittäjinä kokivat tämän toisin: Oli selkeää tehdä uutta ja täydentää olemassa olevaa markkinointiaan.

Tutkinnon perusteissa on korostettu tekstiili- ja muotialan kehittämiseen liittyviä näkökulma sen vuoksi, että ala käyttää luonnonvaroja vastuuttomasti. Kaikkien meidän ei tarvitse kehittää tekstiili- ja muotialaa näin laajasta näkökulmasta. Jokaisen on kuitenkin tehtävä työnsä ekologisesti ja luonnonvaroja säästäen. Tekstiiliala käyttää luonnonvaroja huolestuttavan paljon, enemmän kuin rahtilaivat ja lentoliikenne yhteensä. Maailman luonto ei voi enää odottaa. Sen vuoksi ymmärrän, että tutkintoja tulee myös kehittää määrätietoisesti siihen suuntaan, että kiertotalous saadaan toimimaan. Ymmärrän, että vaatetusalan erikoisammattitutkintoon on juuri tämän takia tehty edellä mainittuja radikaaleja muutoksia. Tutkinnon osan laajuus on kuitenkin se mitä voidaan vielä miettiä, ettei ammatillisten taitojen osuus pienene. Hyvien toimivien tekniikoiden ja hyväksi havaittujen ammattitekniikoiden oppiminen ovat kuitenkin ne lähtökohdat, joista voi luoda oman innovaation myötä hyvän vaatetusalan tulevaisuuden suunnitelmat, turvallisiksi ja luonnonvaroja säästäviksi.

Tutkinnon perusteita pitäisi olla mahdollista päivittää useammin. Kuitenkin näissä uusissa tutkinnon perusteissa on sellaisia osaamisen tavoitteita ja ammattitaitovaatimuksia korvamerkittyinä, joita ei juuri missään yrityksessä voi näytöillä toteuttaa, eikä osaamistaan näyttää, vaikka olisi taitojaan päivittänyt erikoisammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa. Tulisiko perusteiden suunnittelulla olla näkökulma 1–4 vuoden jaksoille eikä 5–10 vuoden päähän tulevaisuuteen?

Kestävä kehitys on hienosti olemassa yksilöllisen vaateenvalmistuksen prosessissa automaattisesti. Vaatteet tehdään hyvistä materiaaleista kestävämpään kulutusta, ovat hinnakkaita ja hinta myös opettaa arvostamaan laatua. Laadukkaan vaateenvalmistusprosessin opetukseen tarvitsemme lähiopetusta ja malttia tehdä työt huolella ja systemaattisesti ohjeiden, näytettyjen esimerkkien ja suunniteltujen menetelmien mukaan. Kuitenkin näitä asioita tulee ajatella globaalisti, suuremmat satsaukset kiertotalouteen antavat suuremman merkityksen ja volyymin. Sillä seikalla, että teetät vaatteesi käsityöllä, on kiertotalouden kannalta merkitystä juuri sinun elämässäsi.

## **9 Työn tulokset**

Opinnäytetyö osoitti, että ompeluteknisiä taitoja opittiin näillä uusilla tavoitteilla, joita kriittisesti olen käsitellyt. Ateljeetyötapojen opettelu oli onnistunut kokeilu ja tein hyvän toteutussuunnitelman tähän ammattitaidon opettamiseen.

*”Opin ajattelemaan teknisesti vaateenvalmistusprosessia.”*

*”Tarkkuus lisääntyi erityisesti ompelujäljessä.”*

*”Minulle kaikkein tärkeintä on, että epävarmuuteni on vähentynyt paljon ja olen oppinut hyväksymään ja korjaamaan virheitä. Chanel jakkua tehdessäni opin monenlaisia uusia työmenetelmiä ja rakenteita, todella opettavainen aihe.”*

*”Syventävien opintojen suorittaminen vuodessa on kova homma, enkä siihen työn ohella kyllä pystynytkään. Olen kuitenkin iloinen, että hakeuduin opiskeluun juuri nyt (kun vanhat perusteet olivat vielä voimassa!) Opinnot ovat antaneet minulle paljon materiaalia ja oppia tulevaan.”*

Tekstiili- ja muotialan tuotteiden ja palveluiden kehittämisen tutkinnon osa oli uudenlainen ammatilliseen tutkintoon. Teoreettisella otteella siitä selvittiin itsenäisenä verkko-opintona luennon lisäksi. Jää minulle siinä vielä kehitettävää tuleville vuosille, etenkin, kun niihin saamme tulevaisuudessa osaamispisteitä 60. Täytyy ohjata suunnitelmaan ja toteuttamaan laajempaa ja syvällisempää vastuullista kehittämistä tekstiili- ja vaatetus- alalle.

*”Nyky maailmassa pitää aina pyrkiä kehittämään toimintaa ja osaamista. vaatetusala menee vauhdilla eteenpäin, ei ole varaa jäädä paikalleen... Ei saa ajatella, että minulla menee hyvin, sillä kilpailua on olemassa ja se on ankaraa.”*

*”On kuitenkin olennaista, että käytännön ammattitaitoa pidetään yllä syvää luotaavalla ja tarkalla lähiopetuksella, joka mahdollistaa taidon oppimisen ja jatkossa sen ylläpitämisen ja jakamisen.”*

Tutkinnon osan Tuotteistamisen, brändäyksen ja markkinointiviestinnän kehittäminen tekstiili- ja muotialalla opetuksen kokeilusta jäi hyvä kokemus. Sen tärkeys tämän päivän työssä ja yksityiselämässä on korostunut. Ei ole mahdollista tehdä tai hakea työtä, jos ei brändää itseään jollain tasolla. Jatkossa tulee luentojen lisäksi miettiä lisää kiinnostavia menetelmiä digitaalisia ja manuaalisia.

## **10 Omaa pohdintaa**

Sain opiskelijoilta saamani palautteen myötä onnistumisen tunteita opetuksen toteutuksen ja jakamani opetusmateriaalini suhteen. Opiskelijoilla oli vahva näkemys siitä,

kuinka saada omat oppimistarpeensa taitojen suhteen kehittymään annettujen tehtävien avulla. Koin haikeutta siitä, että jouduin usein sanomaan lauseenparren: Näin ei nykyään enää tehdä, tätä työvaihetta on rationalisoitu hinnan, kiireen tai materiaalinpuutteen vuoksi.

Onko liioittelua, että pidän itseäni ateljeeompelun asiantuntijana? Taidollisesti ei varmasti ole, mutta osaanko ilmaista itseäni siten, että ohjeisiini ja menetelmiini luotetaan. Teoreettisen faktatiedon lisäksi erikoisammattitutkinnon opettajana minulla on päätehtävä opettaa eteenpäin hiljaista tietoa ja syvempää käytännön osaamista vaatetusosalta.

Näihin taidon jakamistilanteisiin on tullut paljon muutoksia ja voisi sanoa, että vaikeuksia. Elämme aikoja, jolloin ei välttämättä löydy tulevaisuuden teknistyessä sijaa hienolle käsin valmistetulle vaatteelle. Näitä seikkoja koulutukseen hakeutuvat opiskelijat tulivatkin hakemaan ja oppimaan.

*Olemme hypänneet siihen kuoppaan. Kotitaloni pihalla on maan alla kuoppa, johon heitettiin kaikki vanha.*

Lisa Jobb/Facebook

Lämpimät kiitokset vuodesta kanssanne: Suvi-Tuulia Pajunen, Maarit Aakko, Susy Rantanen, Julia Jämiä, Sarah Shbib, Kia Nyqvist, Marja Saurin, Sami Eklund, Michaela Flander, Jenny Lillqvist



## Lähteet

Antola, Tuula & Pohjola, Jukka 2006. Innovatiivisuuden johtaminen. Helsinki: Edit Prima.

Anttila, Pirkko 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Hamina: Akatiimi Oy.

Futuuri 2018. Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen asiakastiedote 3/2018. <<http://www.utu.fi/fi/yksikot/ffrc/ajankohtaista/futuuri/Documents/Futuuri-3-2018.pdf>> (luettu 27.10.2018).

Hastrup, Mats 2005. Menthor ja hyvä Ba Hiljainen tieto ja oppiminen. Tampereen ammattikorkeakoulu <URL: <https://www.theseus.fi/handle/10024/1065>> (luettu 23.10.2018)

Helsingin kaupungin oppisopimuskoulutus 2018. <URL: <https://www.hel.fi/ammattillinen/fi/koulutukset/oppisopimuskoulutus/>> (luettu 4.11.2018).

Immonen, Riitta 1999. Haastattelu, haastattelija Satu Lahti, muotitaiteilijan haastattelu 19.11.2018.

Koivunen, Leena 2014. Mallimestarin toimintamallit. Lahden ammattikorkeakoulu <URL: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201405259825>>. (luettu 26.10.2018).

Koskennurmi-Sivonen, Ritva. 2008. Muotitaiteilija Riitta Immonen – vaatteita naisille työhön, juhlaan, vapaa-aikaan. Helsinki: Multikustannus Oy.

Koulutusrahasto. 2018. <URL: <https://www.koulutusrahasto.fi/fi/etusivu>> (luettu 26.10.2018).

Mestarikiltaneuvosto ry.2018. <URL: <https://www.yrittajat.fi/mestarikiltaneuvosto>> (luettu 23.10.2018).

Metropolia ammattikorkeakoulu. 2018 Vestonmi AMK osaamistavoitteet. <URL: <https://www.metropolia.fi/haku/koulutustarjonta-nuoret-kulttuuri/vaatesala/>> (luettu 27.10.2018)

Miettunen, Anni. 2018. Osaamisen asialla-Opetushallituksen blogi. <URL: <https://www.opi.fi/ajankohtaista/blogi> > (luettu 17.10.2018).

Nuutinen, Ana. 2004. Edelläkävijät. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Opetushallitus 1. 2017. Vaatetusalan erikoisammattitutkinto 2017. <URL: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/asitys/2381591/naytto/rakenne>>. (luettu 26.10.2018)

Opetushallitus 2. 2012. Ammattitaito on aina muodissa, Työelämä tarvitsee osaavia tekijöitä, Tekstiili- ja vaatetusalan koulutuspalvelut. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.

Opetushallitus 3. 2012. Finecvet suunnan näyttäjänä Kokeilusta käyttöönottoon: Tampere. Tampereen yliopistopaino Oy.

Opetushallitus 4. Ammatillisen koulutuksen reformi. <URL: [https://www.oph.fi/kehittämishankkeet/ammattillisen\\_koulutuksen\\_reformi](https://www.oph.fi/kehittämishankkeet/ammattillisen_koulutuksen_reformi)>. (luettu 23.10.2018).

Opetushallitus 5. 2018. Tuotekehittäjän erikoisammattitutkinto. <URL: <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-servic/api/dokumentit/1922821>>. (luettu 26.10.2018).

Opetushallitus 6. 2005. Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon perusteet. Helsinki: Edita Parma Oy.

Opetushallitus 7. 2018. Kasvatus, koulutus ja tutkinnot. <URL: [https://www.oph.fi/koulutus\\_ja\\_tutkinnot](https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot)>. (luettu 26.10.2018).

Opetushallitus 8. 2018. Tekstiili- ja muotialan tutkinnon perusteet 1.8.2018. <URL: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/kooste/4221362>>. (luettu 26.10.2018).

Opetushallitus 9. 2017. Vaatetusalan erikoisammattitutkinnon perusteet 1.8.2017. <URL: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/kooste/2381591>>. (luettu 23.10.2018).

Opetushallitus 10. 2017. Osaamisen tunnistamisen testi. <URL: <https://osaan.fi/#/>>. (luettu 23.10.2018).

Opetushallitus 11. 2017. Vaatetusalan erikoisammattitutkinto, tutkinnon osat 1.8.2017. <URL: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esitys/2381591/naytto/tutkinnon-osat/2384163>>. (luettu 31.10.2018).

Opetushallitus 12. 2018. Ammatillisen koulutuksen uudistus, reformi. <URL: <http://minedu.fi/amisreformi>>. (luettu 31.10.2018).

Opetushallitus 13. 2017. Osaamisen ennakointifoorumi, Prosessiteollisuus ja – tuotanto. <URL: [https://oph.fi/tietopalvelut/ennakointifoorumi/osaamisen\\_ennakointifoorumi/prosessiteollisuus](https://oph.fi/tietopalvelut/ennakointifoorumi/osaamisen_ennakointifoorumi/prosessiteollisuus)>. (luettu 23.10.2018).

Opetushallitus 14. & CIMO. 2018. Osaamisen ja opintosuoritusten eurooppalainen siirtojärjestelmä (ECVET) ammatillisessa koulutuksessa. <URL: [http://www.cimo.fi/instantcedata/prime\\_product\\_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/30410\\_ECVET\\_Kokkola\\_221113\\_Lounema.pdf](http://www.cimo.fi/instantcedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/30410_ECVET_Kokkola_221113_Lounema.pdf)>. (luettu 27.10.2018).

Puolimatka, Tapio. 2001. Opetusta vai indoktrinaatiota, Valta ja manipulaatio opetuksessa. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Ruohotie, Pekka. 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Helsinki: Edita.

Scuberi. 2018. Scuberi tailoring. <URL: <http://www.scuderi.it/sartoria.html>>. (luettu 28.10.2018).

SkillsFinland. 2018. Lajipäälliköt. <URL: [http://skillsfinland.fi/application/files/6615/2931/8825/Skills\\_Lajipaallikot\\_2018\\_2020.pdf](http://skillsfinland.fi/application/files/6615/2931/8825/Skills_Lajipaallikot_2018_2020.pdf)>. (luettu 23.10.2018).

Vaatturi Eklund. 2018. Vaatturi Eklund kotisivut. >URL: <https://vaatturieklund.com>>. (luettu 19.10.2018).

von Wright, Viktor Julius. (1856-1934) Historian henkilö, ollut mukana perustamassa Helsingin työväen yhdistystä. Lainauksen tieto Suomen Yrittäjät



